

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Orožen

Brezposelnost mladih v Spodnjeposavski regiji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Maja Orožen

Mentor: red. prof. dr. Bogomil Ferfila

Brezposelnost mladih v Spodnjeposavski regiji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

Najlepše se zahvaljujem mentorju, rednemu profesorju dr. Bogomilu Ferfila, za mentorstvo pri diplomski nalogi!

Rada bi se zahvalila tudi ga. Saši Mohorko in ga. Ireni Pirc iz ZRSZ Območne službe Sevnica za vse posredovane podatke!

Zahvaljujem se mamici Martini Orožen, prof. slovenščine, za lektoriranje!

*Posebna zahvala gre tudi očetu in sestri Jani ter obema mamama – brez vas mi ne bi uspelo!
In seveda tebi, Denis!*

Brezposelnost mladih v Spodnjeposavski regiji

Brezposelnost danes predstavlja globalen problem, saj zanj ni imuna nobena država. V Sloveniji v zadnjem času stopnja brezposelnosti raste, kar je eden izmed pokazateljev gospodarske krize. Najbolj izpostavljeni so mladi ljudje, ki šele vstopajo na trg dela, saj število iskalcev zaposlitve ni sorazmerno s ponujenimi delovnimi mesti. Vzroki za brezposelnost mladih iskalcev zaposlitve pa so še v pomanjkanju delovnih izkušenj, neustrezni izobrazbi in togem trgu delovne sile pri nas. Prehod iz sistema izobraževanja na trg dela je že sam po sebi napor. Posebno hudo pa je, če mlad človek na vrhuncu svojega življenjskega elana dela ne dobi in se znajde na seznamu brezposelnih oseb. Problematika brezposelnosti mladih je pereč problem tudi ene izmed najmanjših regij v Sloveniji – Spodnjeposavske regije. V zadnjem desetletju je stopnja brezposelnosti v njej ves čas nad slovenskim povprečjem. V diplomski nalogi bom zato raziskovala gibanje brezposelnih mladih skozi zadnje desetletje, ukrepe, s katerimi se blažijo učinki tovrstne brezposelnosti, in analizirala miselnost mladih Posavcev o iskanju službe v domačem okolju.

Ključne besede: brezposelnost, mladi iskalci zaposlitve, trg dela, zaposlovanje mladih, aktivna politika zaposlovanja.

Youth unemployment in Spodnjeposavska region

Today unemployment presents a global problem, to which no country is immune. The rate of unemployment has been rising in Slovenia lately, which is also an indicator of economic crisis. The most affected group are young people who are yet to enter the labour market because the number of job seekers is not proportional with available jobs. Other reasons for their unemployment are the lack of work experience, inadequate education and inflexible labour market in our country. The transition from school to working life is strenuous enough in itself but it is especially hard for the young at the height of their life energy to be listed as unemployed. The issue of youth unemployment is also a pressing problem in the one of the smallest regions in Slovenia, the Spodnjeposavska region. The rate of unemployment there has been above Slovenian average in the last decade. In my diploma paper I am going to research the trend in youth unemployment in the last decade and the steps to alleviate its affects. I am also going to analyze what the Posavje youth think about finding a job in their region of origin.

Key words: unemployment, young job seekers, labour market, youth employment, active employment policy

KAZALO

1 UVOD	7
1.1 Hipoteze	8
1.2 Zgradba diplomskega dela	8
1.3 Metode raziskovanja	9
2 OPREDELITEV KLJUČNIH POJMOV	9
2.1 Brezposelnost	9
2.2 Mladi iskalci zaposlitve	10
2.3 Trg dela	10
2.4 Zaposlovanje mladih	10
2.5 Aktivna politika zaposlovanja	11
3 VRSTE BREZPOSELNOSTI	11
3.1 Prostovoljna brezposelnost	11
3.2 Tehnološka brezposelnost	12
3.3 Odkrita brezposelnost	12
3.4 Prikrita brezposelnost	13
4 MLADI IN TRG DELA	14
4.1 Prijava na Zavod za zaposlovanje	14
4.2 Pobude za zaposlovanje na lokalni ravni	15
4.3 Spremembe na trgu dela in zaposlovanja mladih	15
4.4 Vzroki za brezposelnost mladih	16
4.5 Brezposelnost mladih v Evropski uniji in Sloveniji	18
5 UREJANJE POLOŽAJA MLADIH NA TRGU DELOVNE SILE V SLOVENIJI	19
5.1 Štipendiranje, pripravništvo in vajeništvo	19
5.2 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja	21
5.3 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja, namenjeni mladim v letu 2010	21
6 BREZPOSELNOST MLADIH V SPODNJEPOSAVSKI REGIJI	23
6.1 Splošno o Spodnjeposavski regiji	23
6.2 Analiza brezposelnosti mladih v Spodnjeposavski regiji	24
6.3 Štipendiranje in pripravništvo	30
6.4 Povpraševanje po delu v Posavju	31
6.5 Vključenost mladih v Posavju v program aktivne politike zaposlovanja	32
6.6 Analiza anketnega vprašalnika	33
7 UGOTOVITVE IN SKLEPNE BESEDE	35
8 LITERATURA	38
9 PRILOGE	42
PRILOGA A: Število zasedenih prijavljenih prostih delovnih mest v Območni službi Sevnica v obdobju od leta 2006 do 2009 glede na izobrazbo zaposlenih	42
PRILOGA B: Posamezne kategorije brezposelnih v številkah, od leta 2000 do 2009	42
PRILOGA C: Posamezne kategorije brezposelnih v %, od leta 2000 do 2009	44
PRILOGA Č: Brezposelni po stopnji izobrazbe od 2000 do 2009, posamezne kategorije v številkah	46
PRILOGA D: Brezposelni po stopnji izobrazbe od 2000 do 2009, posamezne kategorije v %	47
PRILOGA E: Anketa o miselnosti mladih posavskih študentov o iskanju službe v domačem okolju	49
PRILOGA F: Intervju z ga. Sašo Mohorko, vodjo službe II na Območni službi Sevnica	52
PRILOGA G: Prijavljena prosta delovna mesta v OS Sevnica v obdobju od leta 2000 do leta 2009 po upravnih enotah	53

KAZALO TABEL

Tabela 5.1: Podatki o številu upravičencev do štipendij na dan 31. 12. 2009.....	20
Tabela 6.1: Stopnja registrirane brezposelnosti.....	25
Tabela 6.2: Stopnja dolgotrajne brezposelnosti.....	25
Tabela 6.3: Prikaz brezposelnih po stopnjah izobrazbe v Spodnjeposavski regiji (v %) od leta 2000 do leta 2009.....	29
Tabela 6.4: Vpisani študenti terciarnega izobraževanja v Spodnjeposavski regiji.....	29
Tabela 6.5: Število diplomantov v Spodnjeposavski regiji.....	29
Tabela 6.6: Število študentov v Spodnjeposavski regiji v primerjavi s slovenskim povprečjem (v %).....	29
Tabela 6.7: Posavska štipendijska shema med letoma 2003/04 in 2007/08.....	30
Tabela 6.8: Število prijavljenih prostih delovnih mest po delavcih in pripravnikih v OS Sevnica v obdobju od leta 2000 do 2009.....	31
Tabela 6.9: Vključitev brezposelnih v ukrepe aktivne politike zaposlovanje (APZ) v letu 2009 v OS Sevnica po starosti.....	32

KAZALO GRAFOV

Graf 4.1: Stopnja brezposelnosti mladih (stari do 25 let), države članice EU-27, 2000 in 2009	19
Graf 6.1: Stopnja registrirane brezposelnosti po statističnih regijah, marec-maj 2010.....	24
Graf 6.2: Primerjava brezposelnosti mladih (do 26 let) v % od leta 2000 do 2007 med Spodnjeposavsko regijo in slovenskim povprečjem.....	25
Graf 6.3: Mladi po številu brezposelnih (do 26 let) od leta 2000 do 2009 po Uradih za delo Območne službe Sevnica.....	26
Graf 6.4: Deleži iskalcev prve zaposlitve od leta 2000 do 2009 po posameznih Uradih za delo in Območni službi Sevnica.....	27
Graf 6.5: Delež iskalcev zaposlitve (do 26 let) od leta 2000 do 2009 po posameznih Uradih za delo in Območni službi Sevnica.....	27

1 UVOD

Brezposelnost je v današnjem času pereč pojav. Med svojimi žrtvami ne izbira in prizadene različne sloje ljudi: mlade, starejše, tiste z visoko in prav tako tiste z nizko stopnjo izobrazbe. Je velik problem tudi za Republiko Slovenijo. Skozi zgodovino se je pojavljala predvsem kot posledica sprememb v strukturi gospodarstva in prebivalstva, hitre industrializacije in avtomatizacije ter tehnološkega napredka. V današnjem času pa je velika porast brezposelnosti posledica svetovne gospodarske krize. Mladi, ki prihajamo na trg dela, se moramo tako spopasti z marsikatero tegobo, preden dobimo službo. V zadnjem času narašča delež tistih, ki po koncu izobraževanja službe ne dobijo oziroma jo najdejo šele po daljšem iskanju. Svetlik (2001) meni, da gre pri tem, da v Sloveniji narašča predvsem brezposelnost prvih iskalcev zaposlitve, za občutljivo vprašanje o perspektivah mlade generacije, ki bo v naslednjih desetletjih nosila breme ekonomskega razvoja, s tem pa tudi socialnega in političnega. Ker bom tudi sama kmalu iskalka zaposlitve, me bo pri raziskovanju zanimalo, kako je z brezposelnostjo v Spodnjeposavski regiji – regiji, v kateri prebivam. Pojav brezposelnosti (ne samo mladih) pesti vse evropske in svetovne države. Če pogledamo v zgodovino, se lahko spomnimo samo, da je brezposelnost v Evropi začela naraščati že precej prej kot v Sloveniji, saj so se v šestdesetih in sedemdesetih letih začele pojavljati gospodarske krize, ki pa so manj posledic pustile na zaprtem jugoslovanskem trgu. Razloge za tovrstne krize je bilo moč iskati v neenakomernem gospodarskem in tehnološkem razvoju, saj so v tovarnah delo ljudi začeli zamenjevati stroji.

Skrb zbujajoč podatek za Slovenijo za letošnje leto je, da se bo 34.600 oseb s terciarno izobrazbo potegovalo za samo 7.600 delovnih mest (Multimedijiški portal RTV Slovenija, 2010).

1.1 Hipoteze

Pri raziskovanju brezposelnosti mladih v Spodnjeposavski regiji se bom osredotočila na analizo statističnih podatkov, programe aktivne politike zaposlovanja za leto 2010, ki bi omogočili hitrejše in učinkovitejše zaposlovanje mladih, opravila anketo o iskanju primernosti delovnega mesta v Posavju in intervju z ga. Sašo Mohorko, zaposleno na Območni službi Sevnica.

Zastavila sem si tri hipoteze, ki jih bom analizirala v sedmem delu diplomskega dela.

H1: Posledice gospodarske krize imajo v Spodnjeposavski regiji vpliv na povečanje brezposelnosti mladih na trgu dela.

H2: V Spodnjeposavski regiji se povečuje vpis v terciarno izobraževanje. Z naraščanjem števila diplomantov se manjša njihova zaposljivost in povečuje brezposelnost na družboslovnih področjih.

H3: Študentje v posavski regiji, ki študirajo izven matične regije, so pesimistični glede iskanja delovnega mesta v Posavju.

1.2 Zgradba diplomskega dela

Prvi del diplomskega dela je uvodni del, s postavljenimi hipotezami. V drugem delu bom opredelila pet ključnih pojmov. Ti so: brezposelnost, mladi iskalci zaposlitve, trg dela, zaposlovanje mladih in aktivna politika zaposlovanja. V nadaljevanju bom predstavila, katere vrste brezposelnosti poznamo. V četrtem delu se bom ukvarjala s problemi zaposlovanja mladih in njihovo brezposelnostjo. Pogledala bom, kdo je upravičen do prijave na Zavod za zaposlovanje in kako poteka organiziranost izvajanja programov za hitrejše zaposlovanje na lokalnem nivoju, katere so spremembe na trgu dela in zaposlovanja mladih, kje so vzroki za njihovo brezposelnost, in kolikšna je brezposelnost mladih, v Evropski uniji in v Sloveniji. Temu delu bo sledil pregled urejenosti položaja mladih na trgu delovne sile in obrazložitev ukrepov aktivne politike zaposlovanja, namenjene mladim v letu 2010 v Sloveniji. V šestem

(empiričnem delu) bom najprej na kratko predstavila Spodnjeposavsko regijo, izdelala analizo brezposelnosti mladih v Posavju in anketnega vprašalnika o miselnosti mladih posavskih študentov o iskanju službe v domačem okolju ter opravila intervju z ga. Sašo Mohorko, vodjo službe II na Območni službi Sevnica. V sklepnem sedmem delu bom povzela ključne ugotovitve diplomskega dela.

1.3 Metode raziskovanja

Od kvalitativnih metod raziskovanja bom v diplomski nalogi uporabila analizo primarnih in sekundarnih virov, pri kateri gre predvsem za interpretacijo uradnih dokumentov (zakonodaja s področja zaposlovanja, interpretacija razvojnih programov). Opravila bom tudi intervju z uslužbenko na Območni službi Sevnica. Pri kvantitativni metodi bom uporabila metodo statistične analize, s katero bom analizirala brezposelnost mladih v Spodnjeposavski regiji, in anketo, ki so jo reševali posavski študentje.

2 OPREDELITEV KLJUČNIH POJMOV

2.1 Brezposelnost

Brezposelnost je že vseskozi, odkar obstaja delo, pereč pojav, za katerega ni imuna nobena država na svetu. Stopnja brezposelnosti odraža gospodarsko učinkovitost neke države. Učinki brezposelnosti pa se ne kažejo le na gospodarskem področju. Največji vpliv ima na socialnem področju in področju varovanja človekovih pravic. Visoka stopnja brezposelnosti v državi vodi v revščino, ki povzroča naraščanje kriminalitete.

Po Samuelsonu brezposelnost povzroča dva učinka, ekonomskega in socialnega. Ekonomskega zato, ker predstavlja neizkoriščene dragocene vire, socialni pa, ker povzroča veliko trpljenje, saj so brezposelni deležni zmanjšanja dohodkov (Samuelson v Samuelson in Nordhaus 2002, 564). Vsaka recesija povzroča rast stopnje brezposelnosti, kar je zaskrbljujoče. Ob upadu outputa, podjetja potrebujejo manj inputov dela, zato najemajo manj novih delavcev, hkrati pa odpuščajo stalne delavce (Samuelson in Nordhaus 2002, 265).

2.2 Mladi iskalci zaposlitve

Mladi se na trgu dela pri iskanju zaposlitve v zadnjem desetletju soočajo z mnogo težavami. Brezposelni so različno kategorizirani. Združeni narodi štejejo med mlade ljudi od 15. do 24. leta starosti, medtem ko je ta opredelitev v večini evropskih držav od 15. do 29. leta starosti. Statistični urad Republike Slovenija (v nadaljevanju SURS) in Evropski statistični urad uporabljata podatke za starostno kategorijo od 15 do 24 let. Tovrstna statistična opredelitev mladosti počasi postaja nezadostna, saj ne prikazuje dejanskega stanja mladih na trgu dela. Na splošno je za Slovenijo že značilno, da glede na podaljševanje časa šolanja prehajajo mladi v zaposlitev po 24. letu (Trbanc 2005, 23).

2.3 Trg dela

Vsak posameznik, ki išče zaposlitev ali je že zaposlen, vstopa v stik s trgom dela. Ta določa višino plač, obseg in vrsto zaposlitve. Lahko je tog, manj ali bolj reguliran, lokalni, mednarodni, primarni in sekundarni... Na trgu dela se oblikuje razmerje med ponudbo in povpraševanjem. To je razmerje med delodajalci, ki povprašujejo po delu in najemajo delavce, ter delojemalci oziroma delavci, ki iščejo zaposlitev. Delovanje trga dela urejajo posebna zakonodaja in institucije (Malačič in drugi 1995, 29).

2.4 Zaposlovanje mladih

Mlad človek nosi pred seboj še celo življenje, zato je njegova začetna pot na trgu dela pomembna za njegov osebni razvoj. V zadnjem času je trend v državah članicah Evropske unije upadanja zaposlovanja mladih ljudi, saj višja življenjska doba prebivalstva daljša delovno dobo. Mladim se tako rapidno manjša število ponujenih zaposlitev, kar povečuje stopnjo brezposelnosti. Države se z različnimi ukrepi trudijo omiliti tovrstno dogajanje.

Pomembnejši trendi in okoliščine, ki imajo vpliv na položaj mladih na delovnem trgu, so: spremembe v izobraževalnih sistemih, zviševanje izobraževalnih aspiracij, znižanje rodnosti v Evropi in spremembe na trgih delovne sile, ki vplivajo na strukturo zaposlitvenih priložnosti za mlade (Trbanc in Verša 2002, 343).

2.5 Aktivna politika zaposlovanja

Država skuša težave na trgu zaposlovanja (mladih) omiliti z različnimi ukrepi aktivne politike zaposlovanja. Pri tem gre za niz ukrepov, ki pomagajo nižati stopnjo brezposelnosti. Tovrstni ukrepi ponujajo mladim in ostalim iskalcem zaposlitve priložnost, da se kljub svoji težki situaciji oprimejo določenega ukrepa, ki jim ga ponuja država, in z njegovo pomočjo skušajo preiti na delovni trg. Aktivna politika zaposlovanja mladih je na slovenski trg delovne sile posegla v devetdesetih letih.

Programi aktivne politike zaposlovanja povečujejo sektorsko in prostorsko mobilnost delovne sile, poklicno mobilnost, omogočajo prilagajanje znanj in usposobljenosti delavcev za spremenjene pogoje produkcije v tržni konkurenci, hkrati pa spodbujajo samozaposlovanje kandidatov za delo in razvoj podjetniških iniciativ. Z zniževanjem cene dela spodbujajo tudi delovno reintegracijo in razbremenitev delodajalčevega rizika zaposlovanja (Malačič in drugi 1995, 195).

3 VRSTE BREZPOSELNOSTI

3.1 Prostovoljna brezposelnost

Prostovoljno brezposelni so posamezniki, ki se za potrebe dela niso pripravljene dovolj podrediti.

Mednje štejemo tiste, ki niso pripravljene sprejeti dela za nižjo plačo, kot se jim zdi ustrezna, ki se niso pripravljene prekvalificirati in ki se niso pripravljene preseliti v kraj, kjer so na voljo prosta delovna mesta (Svetlik 1985, 26). Bolj kot se je brezposelna oseba pripravljena ukloniti zgoraj naštetim dejavnikom, tem bolj neprostovoljna je njena brezposelnost. Svetlik (1985, 27) pri prostovoljni brezposelnosti poudarja tudi pomen raznih oblik pomoči, ki so jih deležni brezposelni. Nekateri menijo, da so te pomoči previsoke in tako le stimulirajo delavce, da zapuščajo delo, so bolj izbirčni pri iskanju nove zaposlitve in se ne zaposlujejo. Raziskava, ki jo je že leta 1978 izvedel Jenness (Svetlik 1985, 27) je razkrila, da si brezposelni delavci, ki so prejeli denarno pomoč, niso toliko prizadevali poiskati novo zaposlitev kot drugi.

3.2 Tehnološka brezposelnost

Svetlik (1985, 33–34) pravi, da je tehnološko brezposelnost povzročila mikroelektronska revolucija in povzroča zmanjšanje povpraševanja po delovni sili. Gre za posledico novih tehnoloških odkritij, ki vplivajo na relativno zmanjševanje števila delovnih mest in na spremembe v strukturi le-teh. Posledica tega je odpuščanje delavcev oziroma zmanjševanje zaposlovanja. Do velikih posledic pri zaposlovanju pride v primeru zamenjave nove tehnologije s staro, pri čemer se poveča produktivnost dela, vendar pa ne prihaja do kreiranja novih proizvodenj.

3.3 Odkrita brezposelnost

Za katero vrsto odkrite brezposelnosti gre, je odvisno od števila in karakteristike iskalcev zaposlitve in aktualne ponudbe delovne sile, torej od števila in vrste prostih delovnih mest. Zaradi metodoloških in tehničnih razlogov je potrebna omejitev le na registrirane iskalce zaposlitve in ne na celotno ponudbo (Svetlik 1985, 35). Pri študiji strukture trgov ekonomisti opredelijo tri različne vrste brezposelnosti: frikcijsko, strukturno in ciklično (Samuelson in Nordhaus 2002).

Frikcijska brezposelnost: Samuelson in Nordhaus (2002, 566) jo definirata kot posledico nenehnega gibanja ljudi med različnimi stopnjami življenjskega cikla, regijami in službami.»Ker frikcijsko brezposelni delavci pogosto menjavajo službe ali iščejo boljšo službo, o njih pogosto mislimo kot o prostovoljno brezposelnih« (Samuelson in Nordhaus 2002, 566). Mladi po mnenju Rapuš Pavlove prispevajo k frikcijski brezposelnosti, zaradi iskanja primernih delovnih mest pri tem pa jim manjka ustreznih izkušenj (Rapuš Pavel 2005, 12).

Strukturna brezposelnost kaže na neusklajeno razmerje med ponudbo in povpraševanjem po delavcih. Neusklajenost se lahko pojavi zaradi novega povpraševanja po eni vrsti dela, medtem ko začne povpraševanje po drugi vrsti dela upadati, pri tem pa se ponudba ne prilagodi dovolj hitro. Strukturno neusklajenost zasledimo pri neskladnosti med različnimi regijami ali poklici, ko nekateri sektorji rastejo, medtem ko so drugi v upadanju. Za Evropo je značilno, da so visoke plače, socialne podpore in davki v zadnjem desetletju ustvarili visoke

ravni strukturne brezposelnosti za celotne države (Samuelson in Nordhaus 2002, 567). Pri mladih je pojav strukturne brezposelnosti posledica nezmožnosti sledenja sistema rednega izobraževanja in spremembam strukture proizvodnje. Razlog je predvsem ta, da jim manjka ustreznih delovnih izkušenj (Rapuš Pavel 2005, 13).

O **ciklični brezposelnosti** govorimo takrat, ko je celotno povpraševanje po delu nizko. Pojavi se v času kriz (recesijah), saj takrat zaposlenost pade zaradi neravnotežja med agregatno ponudbo in povpraševanjem (Samuelson in Nordhaus 2002, 567). Razlog, da jo najdemo pri mladih, je, ker ti sezonsko neenakomerno zapuščajo šole (Rapuš Pavel 2005, 13).

3.4 Prikrita brezposelnost

Sem uvrščamo tako imenovane apatične delavce, ki ne iščejo več zaposlitve, saj so že obupali nad mislijo, da bi jo sploh lahko še kdaj dobili. Takih ljudi ni med registriranimi iskalci zaposlitev oziroma med odkrito brezposelnimi, hkrati pa jim ne moremo oporekati brezposelnosti (Svetlik 1985, 38). »Potemtakem lahko rečemo, da se prebivalstvo ne deli na brezposelne in zaposlene, ampak na odkrito in prikrito brezposelne. Za prikrito brezposelne bi smeli šteti samo tiste osebe, ki same hočejo biti boljše, bolj produktivno ali dalj časa zaposlene, in osebe, ki niso zaposlene, ne iščejo aktivno zaposlitve, pa bi se vendarle želele zaposliti« (Svetlik 1985, 38). Svetlik prikrito brezposelnost dalje deli na dve različni obliki brezposelnosti: na **podzaposlenost** in **latentno brezposelnost**.

Podzaposlene ali **delno brezposelne** so zaposlene ali samozaposlene osebe, ki si želijo delati več ali pa opravljati delo na zanje primernejših delovnih mestih. Teh oseb ne moremo šteti med odkrito brezposelne, saj se ne morejo registrirati kot brezposelne osebe (Svetlik 1985, 39). Delavcem takšna zaposlitev ne zagotavlja niti ustreznosti dela po vsebini niti zadovoljivega življenjskega standarda (Svetlik 1985, 40). Prostovoljnost se pri razpravah o podzaposlenosti pogosto ne upošteva. Ker se v kategorijo podzaposlenih ali delno zaposlenih prištevajo številne kategorije zaposlenih, se podzaposlenost razteza na veliko število ljudi (Svetlik 1985, 39). Skrajne posledice podzaposlenosti so lahko naslednje: zaradi pomanjkanja materialov prihaja do tehnoloških presežkov delovne sile in v končni fazi do odpuščanja delavcev. Druga oblika pa je zaposlitev s skrajšanim delovnim časom. Posebno vrsto podzaposlenosti pa predstavlja tudi neustrezna zaposlenost, pri kateri delavci opravljajo delo,

ki je pod ravniyo njihove delovne zmožnosti in usposobljenosti, ali pa opravljajo delo, ki je drugačno od njihovega poklicnega področja. Čisto nasprotje pojmu podzaposlenost pa predstavlja *prezaposlenost*, ki nastopi v primeru velikega pomanjkanja delovne sile ali v primeru slabega organiziranja trga delovne sile. V tovrstnem primeru delavci delajo izven svojega rednega delovnega časa (nadure), opravljajo honorarno delo, na delo hodijo upokojeni ljudje, ali specifično delo opravljajo ljudje, ki zanj niso ustrezno usposobljeni (Svetlik 1985, 41–43).

»**Latentno brezposelni** so ljudje, ki niso zaposleni, ne iščejo več zaposlitve ali pa se to iskanje nikjer ne registrira, vendar so se pripravljene takoj ali ob določenih pogojih zaposliti« (Svetlik 1985, 43). Razlog za apatičnost delavcev se skriva v vlogi sistema zaposlovanja. – daljši kot je čas iskanja zaposlitve, večji stroški in naporji so potrebni. Z daljšanjem časa iskanja zaposlitve se povečuje število apatičnih delavcev. Poleg neaktivnih iskalcev zaposlitve pa je še mnogo ljudi, ki bi se bili pripravljene zaposliti, če bi jim to dopuščale osebne, družinske, zakonske in podobne razmere – bližina delovnega mesta, možnost študija ob delu, urejene družinske razmere, otroško varstvo, posebej prirejeno delovno mesto in podobno (Svetlik 1985, 44–45).

V članku avtorice Irene Hlača (1995, 26–27) poleg že omenjenih vrst brezposelnosti zasledimo še: konjunktorno brezposelnost, ki jo povzročajo spremembe v strukturi gospodarstva in s tem samega sistema, in sezonsko brezposelnost, ki se pojavlja v gospodarskih vejah, v katerih iz različnih razlogov ni možno delo čez vse leto.

4 MLADI IN TRG DELA

4.1 Prijava na Zavod za zaposlovanje

Mladim, ki po koncu izobraževanja ne najdejo dela, in osebam, ki so izgubile službo, pripada pravica, da se pod določenimi pogoji lahko prijavijo na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije.

Na Zavod za zaposlovanje se lahko prijavi vsaka brezposelna oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje: oseba je stara najmanj 15 let in nima izpolnjenih pogojev za upokojitev, hkrati pa

izpolnjuje splošne zdravstvene pogoje za delo. Poleg tega oseba, ki se prijavlja ne Zavod za zaposlovanje ne sme biti študent, dijak, vajenec in udeleženec izobraževanja, ne sme biti v delovnem razmerju ali upokojenec, ne sme biti prejemnik nadomestila zaradi konkurenčne prepovedi, ne sme prejemati odškodnine oziroma odpravnine zaradi prenehanja delovnega razmerja, ni nastopila zaporne kazni, daljše od 6 mesecev. V primeru, da gre za tujega državljana, mora imeti veljavno delovno dovoljenje (Zaletel 2006, 54).

Brezposelne osebe v Spodnjeposavski regiji so registrirane na Zavodu za zaposlovanje, Območna služba Sevnica.

4.2 Pobude za zaposlovanje na lokalni ravni

Za službe za zaposlovanje je pomembno predvsem poklicno izobraževanje, saj sodelujejo predvsem kot naročnice in plačnice storitev. Glede na potrebe po delovni sili in delovnih mestih na trgu službe za zaposlovanje vključijo v izobraževalne programe za brezposelne. Te programe pripravljajo različni akterji: zastopniki ministrstva za izobraževanje, gospodarske zbornice (delodajalcev), službe za zaposlovanje in izobraževalne mreže. Večina programov je organizirana na območni ravni, saj zraven sodelujejo zastopniki območnih oblasti in delodajalcev. Le redki programi se izvajajo na nacionalni ravni. Nadzor nad izvajanjem programov pa je v pristojnosti vladnih zastopnikov in institucij (Svetlik in drugi 1993, 15).

4.3 Spremembe na trgu dela in zaposlovanja mladih

Z zatonom socializma je prišlo do sprememb ne samo na gospodarskem področju, ampak tudi na področju zaposlovanja mladih. Kot gobe po dežju so začeli rasti študentski servisi, ki so študentom in dijakom ponudili možnost občasnega dela in hitrega zaslužka. Mariborski študentski servis je prvi v Sloveniji svoja vrata odprl že leta 1961. S tovrstnim zaslužkom se je marsikateremu študentu izboljšal socialni položaj. Delodajalcem pa so se s tovrstnim zaposlovanjem znižali stroški poslovanja, saj študentom ne odvajajo prispevkov in jih večinoma plačujejo po urni postavki, ki je po navadi nižja od urne postavke zaposlenega delavca. Poleg tega pa se je spremenil tudi trend zaposlovanja, ki je postal fleksibilnejši - vpeljujejo se nove nadstandardne oziroma postmoderne oblike zaposlovanja kot so samozaposlovanje, zaposlitev za določen čas in s skrajšanim delovnim časom.

Odrpito ostaja vprašanje, ali te zaposlitve vodijo v stabilno zaposlitev ali predstavljajo past in vodijo mlade v izključenost (Rapuš Pavlova 2005, 12). Po mnenju Svetlika (2001, 18) pojav začasnih zaposlitev sicer povečuje fleksibilnost trga, a hkrati manjša socialno varnost zaposlenih.

Avtorja De Bois – Reymondova in Blasco Lopez (v Rapuš Pavel 2005, 14) izpostavita različne izhodiščne položaje mladih: mlade z omejenimi resursi (ti so pod različnimi pritiski negotovih zaposlitev, brezposelnosti in večkratnega usposabljanja), mlade, ki podaljšujejo odvisnost od staršev, v kar jih sili socialna negotovost in položaj brezposelnosti, mlade, ki bi želeli poskusiti nove možnosti, a so zaradi pritiskov prisiljeni izobraževalne in poklicne želje prilagajati ustaljenim in restriktivnim potem usposabljanja in tiste, ki imajo zadostne vire in se tako lahko odločajo glede na lastne potrebe.

4.4 Vzroki za brezposelnost mladih

Brezposelnost mladih v Sloveniji in tudi v Spodnjeposavski regiji narašča. Vzrokov za tovrsten pojav je po mojem mnenju več.

Pomanjkanje delovnih izkušenj

Delodajalci pri iskanju kadra v razpisnih pogojih dostikrat navajajo, da morajo kandidati, ki se prijavljajo na razpis, imeti določeno število let delovnih izkušenj, česar pa mladi, ki po končanem izobraževanju šele vstopajo na trg dela, ne morejo imeti.

Delo preko študentskih servisov

Študentsko delo je med mladimi, ki izpopolnjujejo pogoje, da ga opravljajo, zelo popularno in prinaša pozitivne ter negativne posledice. Marsikateremu dijaku ali študentu omogoča ugodnejši finančni položaj, poleg tega pa je kar nekaj s fleksibilnim delovnim časom, kar pomeni, da dijak ali študent dela, ko ima prosti čas. Treba je opozoriti, da delo preko študentskega servisa za delodajalca predstavlja poceni delovno silo, saj mu za zaposlenega ni treba odvajati prispevkov (razen koncesijske dajatve v višini 16,8 % pribitka od zneska na napotnici), hkrati pa jemlje delovno mesto marsikateremu iskalcu redne zaposlitve. Poleg tega so pri delu preko študentskega servisa zaradi premajhnega nadzora še vedno mogoče številne zlorabe (posojanje napotnic tistim, ki nimajo statusa dijaka ali študenta).

Neuskklajenost med izobraževalnimi programi in ponudbo delovnih mest na trgu

Poglaviten razlog je neuskklajenost in posledično neravnotežje med ponudbo izobraževalnih programov in delovnimi mesti, ki jih najdemo na trgu dela. Kot vemo, se v Sloveniji že dlje časa pojavlja trend vpisovanja mladih v gimnazijske programe, kar pomeni, da se stopnja izobraženosti sicer povečuje, saj večina dijakov po zaključku srednješolskega izobraževanja nadaljuje študij na fakultetah. Zato prihaja do pomanjkanja kadra s končano tretjo ali četrto stopnjo izobrazbe tehnične stroke. Na visokošolskih programih je že več let višje povpraševanje po družboslovnih fakultetah, medtem ko je ponudb za delo po zaključku šolanja na tovrstnem področju relativno malo v primerjavi s številom diplomatov. Delež vpisa na tehnične univerze, s katerimi naj bi po končanem šolanju v primerjavi z družboslovnimi fakultetami bilo lažje najti delo pa ostaja v primerjavi z družboslovnimi fakultetami nizek.

V Sloveniji v zadnjih nekaj letih beležimo porast (predvsem) zasebnih družboslovnih univerz. Glede na to, da so tovrstne univerze razpršene po skoraj celotni Sloveniji, se marsikateri bodoči študent odloči za študij v domačem okolju, kjer se nahajajo omenjene univerze. Tako so mu prihranjeni visoki stroški, ki bi jih bil primoran plačati, če bi se v času študija preselili v katero izmed univerzitetnih središč.

Poleg omenjenih vzrokov, je tu še dejstvo, da je možnost izrednega študija omogočena le na redkih naravoslovnih študijskih programih. Ob plačilu šolnine pa se lahko vsakdo vpiše na družboslovno fakulteto.

Podaljševanje delovne dobe

Tako za slovenski kot tudi za evropski trg dela je značilno podaljševanje življenjske dobe, kar se kaže v daljšanju delovne dobe. Glede na to, da se prebivalstvo čedalje kasneje upokojuje, mladi težje dobijo službo, saj je tako manjša tudi ponudba delovnih mest na trgu.

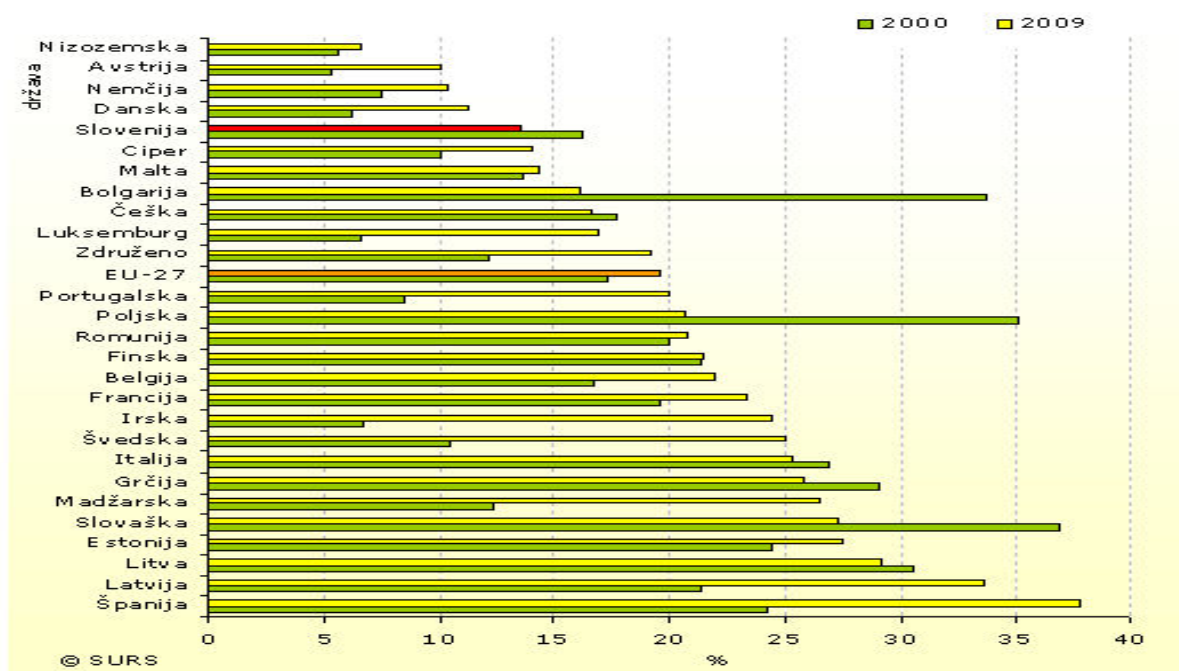
Podaljševanje izobraževanja

Za sistem izobraževanja je v današnjem času značilno podaljševanje, kar je posledica pomanjkanja delovnih mest po koncu izobraževanja in spremembi vrednot v družbi (višja izobrazba je bolj cenjena). Mladi se po zaključku šolanja nemalokrat vpišejo na drug študijski program ali podaljšajo absolventskega staž. S tem jim je omogočeno delo preko študentskih servisov in tako niso prepuščeni nemilosti brezposelnosti.

4.5 Brezposelnost mladih v Evropski uniji in Sloveniji

Po nekaterih podatkih naj bi kriza najbolj prizadela prav mlade. Podatki mednarodne organizacije za delo (ILO) kažejo, da je med 620 milijoni aktivnih mladih v starostni skupini od 15 do 24 let kar 81 milijonov brezposelnih. Največji problemi pri zaposlitvi mladih (v Evropi je mlad vsak peti državljan) so: lažje in hitreje jih je odpustiti zaradi začasnih pogodb o zaposlitvi, delajo v slabših delovnih razmerah in težje najdejo zaposlitev. V povprečju evropski iskalec zaposlitve letno pošlje od 40 do 100 prošenj. Po besedah direktorja Urada RS za mladino, gospoda Petra Debeljaka, se »trg dela za mlade zapira« (Odmevi 2010). Zanimivo je dejstvo, da brezposelnost mladih v zadnjih desetih letih v Evropi narašča kljub demografskim značilnostim upadanja mlade generacije ter kljub naraščanju in širjenju programov izobraževanja v vseh državah članicah (Rapuš Pavel 2005, 15). Po podatkih statističnega urada Evropske unije (Eurostat 2010) je stopnja mladih (mlajših od 25 let) v Evropski uniji maja 2010 v evro območju znašala 19,9 % in 20,5 % v državah sedemindvajseterice. Podatki za mesec maj 2010 razkrivajo, da je država EU-ja, kjer je delež mladih brezposelnih najmanjši, Nizozemska z 8,1 %, največ mladih brezposelnih pa je v Španiji. Tamkajšnji delež znaša kar 40,5 %. Zadnji podatek za Slovenijo (marec 2010) znaša 12,8 % brezposelnih. V juliju je bila v Evropskem parlamentu sprejeta resolucija, katere glavni element je »Evropska garancija za mlade«. Ta naj bi zagotavljala, da brezposelnost mladih ne bi trajala več kot štiri mesece. Vsakemu mlademu iskalcu zaposlitve v EU bi po štirimesečni brezposelnosti omogočila pridobitev zaposlitve ali opravljanja pripravništva. S tem bi se zmanjšala možnost socialne izključenosti (Vertot 2010). Graf 4.1 primerja stopnjo brezposelnosti mladih (starih do 25 let) med državami članicami Evropske unije.

Graf 4.1: Stopnja brezposelnosti mladih (stari do 25 let), države članice EU-27, 2000 in 2009

Vir: Eurostat (2010).

5 UREJANJE POLOŽAJA MLADIH NA TRGU DELOVNE SILE V SLOVENIJI

Ena najboljčutljivejših prelomnic za mlade na področju poklicnega in osebnega razvoja je prehod iz šolanja na trg delovne sile. Ta je lahko prepuščen iznajdljivim posameznikom ali pa je organiziran, da omogoča čim lažji vstop na trg delovne sile. Pri tem lahko mladim z različnimi načini pomagajo podjetja, država in drugi (Trbanc, Verša v Svetlik in drugi 2002, 356). Štipendiranje, pripravništvo in vajeništvo so trije glavni načini načrtovanega prehoda iz izobraževanja v zaposlitev.

5.1 Štipendiranje, pripravništvo in vajeništvo

»*Štipendiranje* je sistem financiranja izobraževanja mladih, v katerem šolajoči se mladi prejemajo določena sredstva za čas izobraževanja. Dajalci štipendij so lahko različne dobrotelne ustanove, izobraževalne fundacije, same izobraževalne ustanove, podjetja ali država« (Trbanc, Verša v Svetlik in drugi 2002, 356).

Vrste štipendij so: **kadrovske** (Trbanc in Verša v Svetlik in drugi 2002, 357) navajata, da je bilo leta 1987 s strani slovenskih delodajalcev razpisanih okoli 44.000 kadrovskih štipendij, leta 1998 pa le okoli 2.600, zato so mladi izgubili pomembno varnost pri prehodu v zaposlitev; **državne**, ki jih delimo na republiške in Zoisove. Republiške so namenjene socialno ogroženi šolajoči mladini. Njihovo število je začelo naraščati z upadanjem kadrovskih štipendij. Leta 1986 je bilo podeljenih 16.000 tovrstnih štipendij, leta 1998 pa 43.000. Druga oblika državnih štipendij, Zoisove štipendije, so namenjene nadpovprečno nadarjenim dijakom in študentov. Materialni status za pridobitev te štipendije ne igra nobene vloge za razliko od republiških štipendij.

Od sredine devetdesetih je močno naraslo število Zoisovih štipendij – leta 1998 jo je prejelo že 10.259 dijakov in študentov (Trbanc in Verša v Svetlik in drugi 2002, 357). Leta 2009 pa že 25.220 (glej Tabelo 5.1).

Tabela 5.1: Podatki o številu upravičencev do štipendij na dan 31. 12. 2009

	Državne štipendije	Zoisove štipendije	Kadrovske štipendije
Dijaki	25.220	6.494	1.042
Študenti	14.978	7.565	1.289
SKUPAJ	40.198	14.059	2.331

Vir: Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve (2010).

Zaposlitev za določen čas oziroma za čas **pripravnštva** po eni strani delodajalcu omogoča presojo delavčeve ustreznosti, po drugi strani pa mlademu delavcu zagotavlja vpogled v celotni delovni proces (Zakon o delovnih razmerjih, 2007). Država je po osamosvojitvi s posebnim programom nudila sofinanciranje pripravništva, kar je mladim ponujalo enostavno rešitev za vstop na trg dela in kasnejšo prvo zaposlitev. Program je bil leta 1996 ukinjen (Trbanc in Verša v Svetlik in drugi 2002, 358).

Sistem dualnega izobraževanja ali **vajeništva** omogoča učenje praktičnih veščin že med samim strokovnim usposabljanjem. Izobraževanje traja tri leta, pri tem pa se vajenci izobražujejo z izpopolnjevanjem v delavnici pri delodajalcu, teoretično znanje pa pridobivajo v šoli. Tovrstni način izobraževanja najdemo pri delu, ki zahteva ročne spretnosti in omogoča mladim privajanje na svojega morebitnega delodajalca in obratno (Trbanc in Verša v Svetlik in drugi 2002, 358).

5.2 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja

»Aktivna politika zaposlovanja predstavlja nabor ukrepov, s katerimi država aktivno posega na trg dela in odpravlja neskladja med ponudbo in povpraševanjem« (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2009).

Država se z različnimi metodami trudi blažiti posledice brezposelnosti. Ob tem nastajajo različni ukrepi in programi, ki jih lahko strnemo v nekaj točk:

1. *Programi usposabljanja (training schemes)*

V prvi vrsti so ti programi namenjeni dolgotrajno brezposelnim, brezposelnim in zaposlenim. Razlika med njimi se kaže po vrsti in delu učenja (na delu, zunaj dela).

2. *Tečaji za pridobitev zaposlitve (job hunting courses)*

Brezposelne učijo, na kakšen način uspešno iskati zaposlitev. Metodi, na kateri temeljijo tečaji, sta motivacija in dodatno spodbujanje za uspešno iskanje zaposlitev.

3. *Pomoč pri ustanavljanju podjetij in programi usposabljanja za potencialne samozaposlovalce*

Gre za pomoč pri vodenju, svetovanju in informiranju ljudi, ki želijo ustanoviti podjetje.

4. *Ukrepi za odpiranje novih delovnih mest (job creation schemes)*

Tovrstni ukrep je namenjen dalj časa brezposelnim, mladim in posebnim skupinam (odvisno od specifičnosti v posameznih državah).

5. *Pobude za zaposlovanje na lokalni ravni (local employment initiatives)*

Uporabljajo se za usklajevanje ukrepov na trgu delovne sile, tako na območni kot na lokalni ravni. Individualno in kolektivno želijo usmeriti ustanovitev novih delovnih mest in na sedanja delovna mesta privedi tiste, ki na lokalni ravni iščejo delo po zaposlitvenih pobudah. Lokalni in regionalni programi so lahko uspešni le tako, da se zanje zavzemajo vsi: sindikati, zaposlovalci, lokalne oblasti in ustanove, ki so odgovorne za načrtovanje in izvajanje programov (Svetlik in drugi 1993, 13–14).

5.3 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja, namenjeni mladim v letu 2010

Svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve

Svojih veščin in znanja mladi pri prvem stiku s trgom delovne sile ne znajo ponuditi, saj zato še nimajo potrebnih izkušenj. Prav tako dostikrat ne znajo poiskati delodajalca, pri katerem bi

lahko prišli do zaposlitve. Programi priprave na zaposlitev v delavnicah osveščajo mlade pri pridobivanju tovrstnega znanja (Trbanc in Verša v Svetlik in drugi 2002, 358–359).

Usposabljanje in izobraževanje

Cilj je povečati zaposljivost in konkurenčnost na trgu dela s pridobivanjem spretnosti, zmožnosti, novega znanja, dviga izobrazbe in kvalifikacijske ravni zaposlenih in brezposelnih. V ta ukrep sodijo programi praktičnega usposabljanja (npr. Absolvent – aktiviraj se), programi izobraževanja (PUM – projektno učenje za mlade, enoletni program je namenjen usposobitvi tistih mladih posameznikov brez izobrazbe, ki jih zaradi specifičnih osebnih težav ni mogoče vključiti niti v delo niti v druge oblike izobraževanja), programi institucionalnega usposabljanja in priprave na postopke ugotavljanja in potrjevanja nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK). Za ta ukrep so se sredstva za leto 2010 v primerjavi s preteklimi leti najbolj povečala. V letošnjem letu to znaša 41,4 milijona evrov, za leto 2011 pa je namenjenih 23,6 milijona evrov (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve 2006; Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve 2009; STA 2009; Zavod RS za zaposlovanje 2010;).

Spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja

Pomeni spodbujanje samozaposlovanja brezposelnih oseb, ki želijo po usposabljanju uresničiti podjetniško idejo in se samozaposliti. Ukrep spodbujanja zaposlovanja in samozaposlovanja med drugim predvideva pogovore s posamezniki, ki se odločajo za samozaposlitev, saj naj bi se s tem na nek način ugotovila osebnostni in podjetniški profil osebe. Za mlade in ostale težje zaposeljive skupine (starejši in iskalci prve zaposlitve) se v okviru tega ukrepa predvidevajo spodbude za zaposlovanje v obliki subvencij. Z vključitvijo v ta ukrep se oseba takoj zaposli (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve 2009 in STA 2009).

Programi za povečevanje socialne vključenosti

Kot že ime samo pove, je cilj tega programa povečati socialno vključenost ljudi. Namen je uresničiti in uveljaviti aktivnosti in projekte za ustvarjanje okolja, ki bi motiviralo ljudi k aktivnostim in v katerem bi lažje in hitreje našli delo. Vključeni bi hkrati uživali tudi potrebno raven socialne zaščite. Vključitev v ta program prav tako kakor pri spodbujanju zaposlovanja in samozaposlovanja pomeni takojšnjo zaposlitev. V ta ukrep spadajo javna dela, ki so namenjena spodbujanju razvoja novih delovnih mest in ohranitvi ali razvoju delovnih sposobnosti brezposelne osebe. S pomočjo programa javnih del se ob finančni pomoči države brezposelna oseba zaposli za določen čas. Mladi, še posebej tisti brez strokovne izobrazbe, so ciljna skupina tega programa. Za leto 2010 je v Sloveniji v načrtu podvojitve števila

vključenih v javna dela, torej na 7000. Namen javnih del je spodbuditev odprtja novih delovnih mest in ohranitev ali razvoj delovnih sposobnosti brezposelne osebe. S pomočjo tega programa se ob finančni pomoči države brezposelna oseba zaposli za določen čas (Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve 2009; STA 2009; Območna služba Sevnica 2010b).

6 BREZPOSELNOST MLADIH V SPODNJEPOSAVSKI REGIJI

6.1 Splošno o Spodnjeposavski regiji

Posavska regija je sestavljena iz štirih občin. To so: Brežice, Krško, Sevnica ter leta 2005 novo nastala občina Kostanjevica na Krki. Regija je po svoji površini druga najmanjša regija v Sloveniji in meri le 885 km², kar znaša 4,4 % površine celotne Slovenije. Od osemdesetih let naprej je zanjo značilno upadanje števila prebivalstva. Prav tako gre za redko poseljeno območje, saj v povprečju na kvadratni kilometer živi le 79 prebivalcev (slovensko povprečje znaša za skoraj 20 prebivalcev več). Statistični podatki za leto 2003 kažejo, da je v regiji živelo le 3,5 % vsega prebivalstva Slovenije, oziroma 70.262 prebivalcev. Zaradi skromne površine in nizkega števila prebivalstva v Posavju ne najdemo večjih regionalnih središč. Ta funkcija je razdeljena med mestoma Krško in Brežice. Stopnja urbanizacije regije je torej nizka (Regionalni razvojni program regije Posavje 2007, 13).

Gospodarska dejavnost regije je usmerjena v sekundarno dejavnost. Najpomembnejši kraj je Krško z razvito papirno, gradbeno, lesno, kovinskopredelovalno, elektrotehnično in živilsko industrijo. Sledi Sevnica s tekstilno, gradbeno, kovinsko, kemično in lesno industrijo. V zadnjih letih tako kot celotno Slovenijo tudi Spodnjeposavsko regijo pestijo velike težave na področju tekstilne in tudi papirne ter kovinske industrije. Mnogo obratov je propadlo ali pa so v stečajnem postopku. To je že tako visoko brezposelnost v regiji še povečalo (Regionalni razvojni program regije Posavje 2007, 15).

Zelo pomemben faktor gospodarstva v Posavju predstavlja energetika, saj se v regiji trenutno nahaja kar pet obratov proizvodnje električne energije - Nuklearna elektrarna Krško, Termoelektrarna Brestanica, Hidroelektrarna Vrhovo, Hidroelektrarna Boštanj in Hidroelektrarna Blanca. Kmalu bo s svojim obratovanjem pričela Hidroelektrarna v Krškem. Predvideva pa se še izgradnja drugega bloka Nuklearne elektrarne v Krškem ter dveh

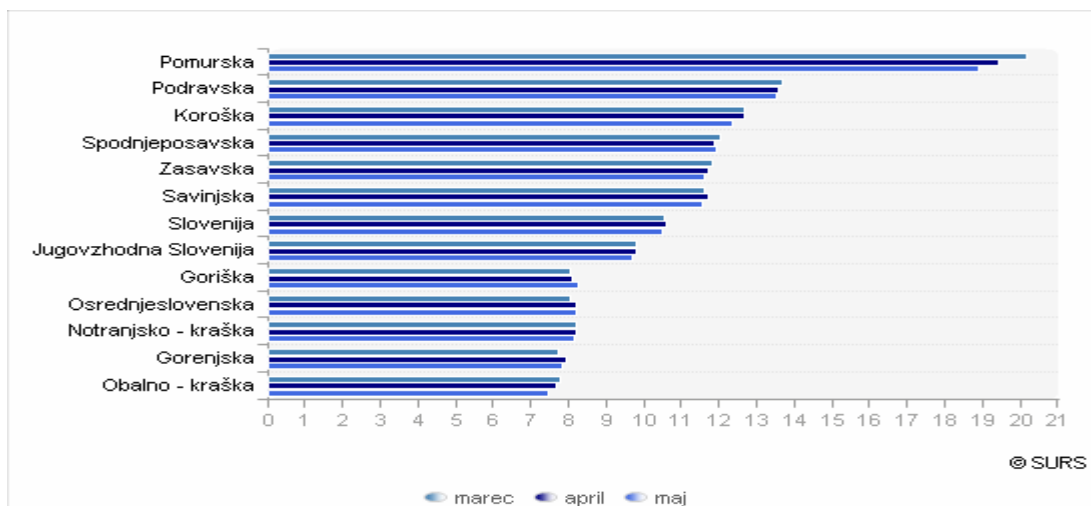
hidroelektrarn - v Brežicah in na Mokricah. Ob uresničitvi zastavljenih ciljev na energetske področju bi to pomenilo odpiranje novih delovnih mest. Prav tako pa bi na račun tovrstnih investicij narastlo odpiranje delovnih mest posavskih podjetij.

V Posavski regiji je zaradi njenih naravnih geografskih značilnosti dobro razvit tudi turizem, ki je skoncentriran predvsem v Občini Brežice. Naravni termalni vrelci so omogočili razvoj naravnega termalnega kopališča Terme Čatež. Podjetje zaradi dobrega poslovanja že več let širi svoje kapacitete.

6.2 Analiza brezposelnosti mladih v Spodnjeposavski regiji

Spodnjeposavska regija je že vse od osamosvojitve dalje po številu brezposelnih nad slovenskih povprečjem. Podatki za leto 2010 (brezposelnost od marca do maja) uvrščajo regijo na četrto mesto po stopnji brezposelnosti (glej Graf 6.1), takoj za Pomursko, Podravsko in Koroško regijo.

Graf 6.1: Stopnja registrirane brezposelnosti po statističnih regijah, marec-maj 2010

Vir: Statistični urad RS (2010a).

Stopnja registrirane in dolgotrajne brezposelnosti

Primerjava Spodnjeposavske regije s slovenskim povprečjem za leta od 2004 do 2008 razkriva, da je povprečna stopnja registrirane in dolgotrajne brezposelnosti (brezposelnost, ki traja več kot eno leto) nad slovenskim povprečjem (glej Tabeli 6.1 in 6.2). Podatek o dolgotrajni brezposelnosti nam razkrije dinamiko vstopanja v brezposelnost in iz nje. Večji kot

je delež dolgotrajno brezposelnih, manjša je možnost, da najdejo zaposlitev. Daljše kot je časovno obdobje čakanja na delo, manjše je prizadevanje za samo iskanje (večja je apatičnost).

Tabela 6.1: Stopnja registrirane brezposelnosti

	Spodnjeposavska regija	Slovenija
Leto 2009	/	9,40 %*
Leto 2008	7,70 %	6,7%
Leto 2007	8,90 %	7,7 %
Leto 2006	10,50 %	9,40 %
Leto 2005	11,50 %	10,20 %
Leto 2004	12,70 %	10,30 %

Vir: SURS (2009); za leto 2009 za Slovenijo Index Mundi.

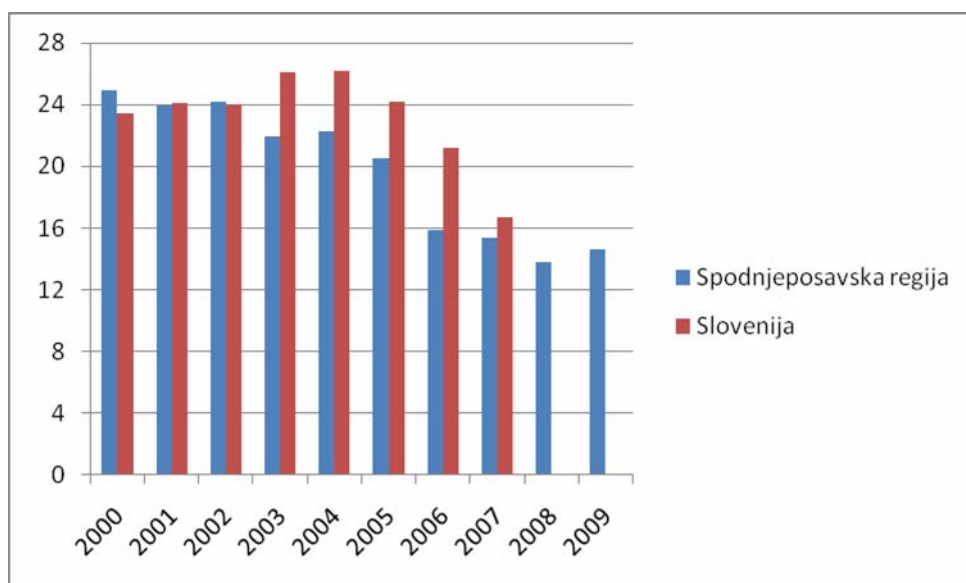
Tabela 6.2: Stopnja dolgotrajne brezposelnosti

	Spodnjeposavska regija	Slovenija
Leto 2008	4,50 %	3,40 %
Leto 2007	5,00 %	4,10 %
Leto 2006	5,40 %	4,60 %
Leto 2005	5,90 %	4,80 %
Leto 2004	6,60 %	4,80 %

Vir: SURS (2009).

Brezposelnost mladih v Spodnjeposavski regiji

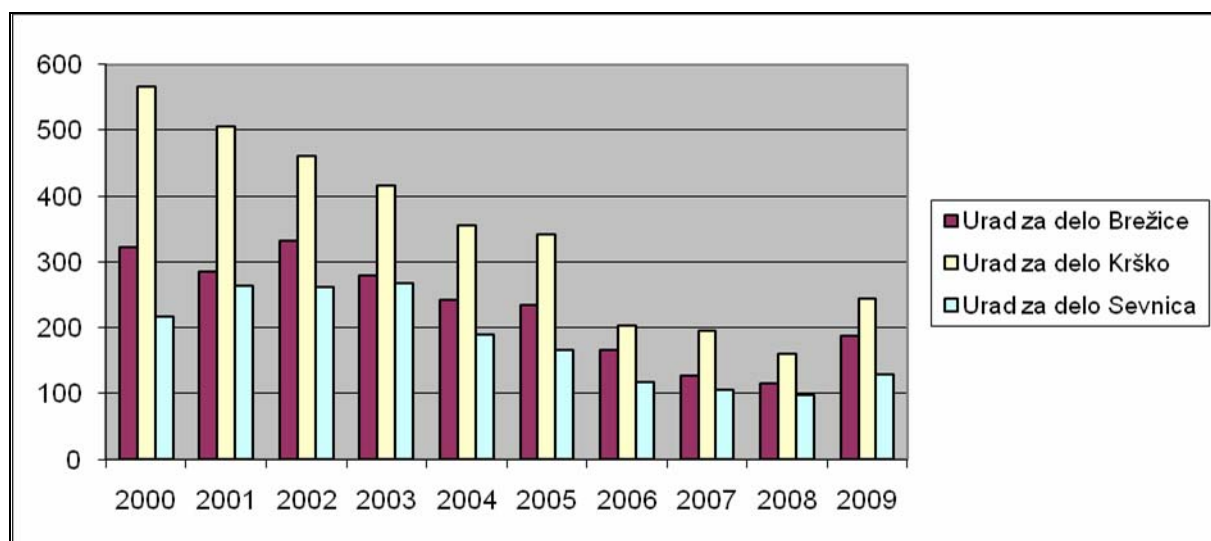
Graf 6.2: Primerjava brezposelnosti mladih (do 26 let) v % od leta 2000 do 2007 med Spodnjeposavsko regijo in slovenskim povprečjem*

Vir: ZRSZ (2010); Območna služba Sevnica (2010a).

Primerjalni podatki med brezposelnostjo mladih v Sloveniji in v Spodnjeposavski regiji nam razkrijejo, da je med leti 2003 in 2007 povprečna brezposelnost mladih nižja v Posavju kot v Sloveniji. Največji odklon od slovenskega povprečja je leta 2006. Takrat je v Sloveniji povprečje znašalo 21,2 % brezposelnih mladih, v Spodnjeposavski regiji pa 15,9 %. Kljub upadanju deleža brezposelnih mladih od leta 2000 do leta 2008 je leta 2009 (glej Graf 6.2) gospodarska kriza že kazala posledice na dvigu stopnje brezposelnosti mladih v Sloveniji.

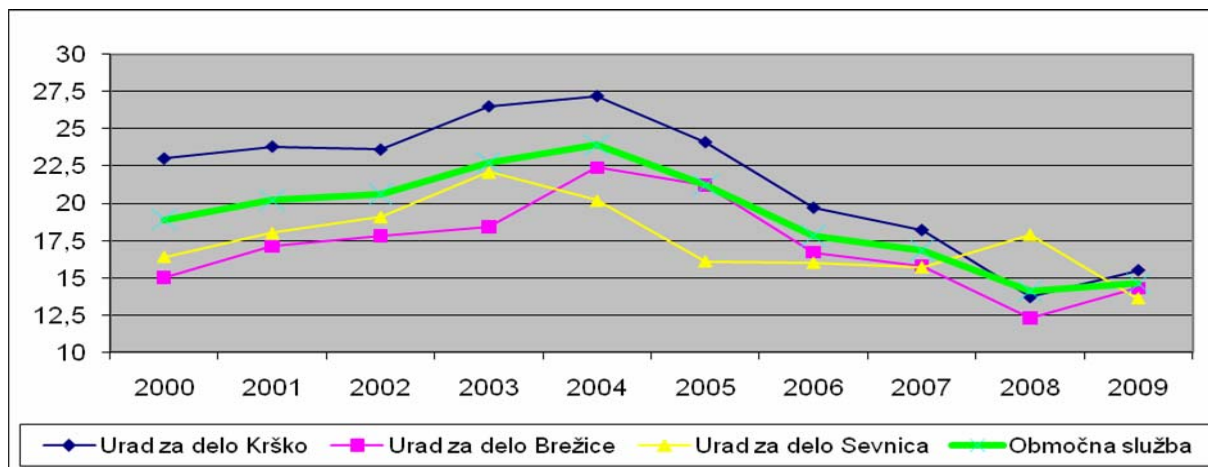
Graf 6.3: Mladi po številu brezposelnih (do 26 let) od leta 2000 do 2009 po Uradih za delo Območne službe Sevnica

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Podatki po Uradih za delo (glej Graf 6.3) kažejo, da je število brezposelnih mladih (do 26 let) najvišje v Občini Krško, nato v Brežicah in šele nato v Sevnici. Ti podatki ne presenečajo, saj število brezposelnih tako sovпада z velikostjo občin. Delež mladih brezposelnih se je sicer med leti 2000 pa do leta 2008 precej znižal. Razloge za to lahko iščemo v gospodarski rasti in zvišanju stopnje izobrazbe. Leta 2009 pa beležimo porast brezposelnosti. V tem letu so se že začele kazati posledice gospodarske krize, ki odsevajo tudi v znižanem zaposlovanju mladega kadra delovne sile.

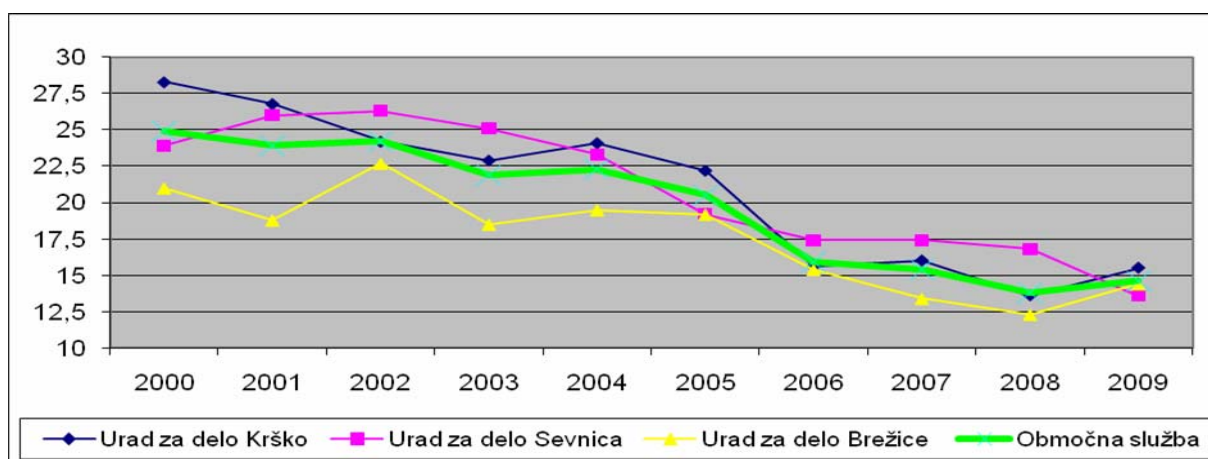
Graf 6.4: Deleži iskalcev prve zaposlitve od leta 2000 do 2009 po posameznih Uradih za delo in Območni službi Sevnica

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Podatki o iskanje prve zaposlitve (glej Graf 6.4) med posameznimi Uradi za delo Območne službe Sevnica kažejo na neenakomernost. Zopet je najvišje odstotek povpraševanja po prvi zaposlitvi na Uradu za delo Krško, ki je precej višji kot na Uradu za delo Brežice in Sevnica. Gre za največji odklon med ponudbo delovnih mest in iskalci prve zaposlitve. Ta odklon si lažje razlagamo, če pogledamo Graf 6.5, ki nam razkriva, da je tudi v krški občini največji delež mladih iskalcev zaposlitve (leto 2004). Mladi pa so seveda tisti, ki so na trgu največkrat tudi prvi iskalci zaposlitve.

Graf 6.5: Delež iskalcev zaposlitve (do 26 let) od leta 2000 do 2009 po posameznih Uradih za delo in Območni službi Sevnica

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela 6.3: Prikaz brezposelnih po stopnjah izobrazbe v Spodnjeposavski regiji (v %) od leta 2000 do 2009

Leto (december)	Stopnje strokovne izobrazbe (v %)					Skupaj (v %)
	I in II	III in IV	V	VI	VII	
2000	50,4	28,3	18,8	1,5	1,1	100,0
2001	50,1	28,7	18,4	1,4	1,4	100,0
2002	46,8	30,0	19,9	1,2	2,1	100,0
2003	46,1	27,9	21,2	1,7	3,0	100,0
2004	44,1	27,0	22,5	2,0	4,4	100,0
2005	44,0	26,5	23,1	2,4	4,1	100,0
2006	41,8	27,7	23,5	2,5	4,5	100,0
2007	44,7	25,8	21,5	2,7	5,3	100,0
2008	45,4	26,5	20,1	3,0	5,0	100,0
2009	43,1	25,8	22,4	2,8	5,9	100,0

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

V regiji (glej Tabela 6.3) se znižuje delež brezposelnih ljudi z nedokončano in končano osnovno šolo (I. in II. stopnja izobrazbe), ki pa še vedno predstavlja največji del brezposelnih - slabo polovico. Delež brezposelnih s končanimi poklicnimi šolami (III. in IV. stopnja) se v zadnjem desetletju bistveno ne spreminja. Po zadnjih podatkih pa predstavlja četrtno vseh brezposelnih. Počasi pa naraščata tudi deleža ljudi s V. in VI. stopnjo izobrazbe. Po zadnjih podatkih (podatek za leto 2009) je kar dobra petina (22,4 %) brezposelnih s končano gimnazijo in ostalimi štiriletnimi šolami. Najmanjši del predstavljajo brezposelni s končanimi višjimi šolami. Povečuje pa se delež brezposelnih izobraženih ljudi s končanimi fakultetami (VII stopnja). Iz leta 2000 se je z 1,1 % leta 2009 povzpел na 5,9 %. Razlog za povečano stopnjo brezposelnih (mladih) ljudi je v vsakoletnem povečanem vpisu na terciarno izobraževanje, povečanem dotoku diplomantov z univerz in slabi zaposljivosti diplomantov s posameznih fakultet (glej Tabeli 6.4 in 6.5).

Tabela 6.4: Vpisani študenti terciarnega izobraževanja v Spodnjeposavski regiji

Leto	Število študentov (rednih in izrednih)
2006*	3819*
2007	3897
2008	3963
2009	3903

Vir: SURS (2010č); *SURS (2010 c).

Tabela 6.5: Število diplomantov v Spodnjeposavski regiji

Leto	Število diplomantov
2000	381
2001	349
2002	444
2003	468
2004	521
2005	502
2006	513
2007	554
2008	573

Vir: SURS (2010b).

Podatki kažejo, da se je število diplomantov v regiji med letoma 2000 in 2008 povečalo za kar 33,5 %. Kljub temu pa je število študentov v regiji malo pod slovenskim povprečjem (glej Tabela 6.6). Zanimiv je podatek, da je za leto 2007 število zasedenih prostih delovnih mest v območni službi Sevnica za VI. in VII. stopnjo izobraževanja znašalo 109, diplomantov je bilo 554, za leto 2008 je število zasedenih prijavljenih delovnih mest znašalo 82, na trg pa je prišlo kar 573 diplomantov iz Posavja.

Tabela 6.6: Število študentov v Spodnjeposavski regiji v primerjavi s slovenskim povprečjem (v %)

	Spodnjeposavska regija	Slovenija
Leto 2008	56,40 %	53,10 %
Leto 2007	48,10 %	51,80 %
Leto 2006	48,70 %	51,60 %
Leto 2005	46,60 %	50,00 %
Leto 2004	45,00 %	48,30 %

Vir: SURS (2009).

Podatki OS Sevnica za leto 2005 razkrivajo presežke posameznih poklicev s končano VI. in VII. stopnjo izobraževanja med mladimi iskalci zaposlitve. Ti so: diplomirani ekonomist, diplomirani inženir agronomije, diplomirani upravni organizator, diplomirani politolog in diplomirani socialni delavec. Primanjkuje profesorjev razrednega in predmetnega pouka

(slovenščina, tuji jeziki, matematik, fizika, poučevalec glasbenih instrumentov), defektologov, diplomiranih inženirjev gradbeništva, strojništva, elektrotehnike, arhitekture, računalništva, diplomiranih medicinskih sester, vzgojiteljev predšolskih otrok in doktorjev medicine Primanjklijaj na IV. stopnji izobrazbe najdemo pri naslednjih poklicih: pek, mesar, mizar, ključavničar, oblikovalec kovin, varilec, instalater strojnih instalacija, kuhar, natakar, dimnikar, na V. stopnji pa pri: strojni, gostinski in zdravstveni tehnik (Območna služba Sevnica 2006).

V letu 2009 pa je po poročilu Območne službe Sevnica največ brezposelnih z visoko strokovno in univerzitetno izobrazbo ekonomistov, upravnih organizatorjev, pravnikov, socialnih delavcev, organizatorjev in inženirjev prometa, inženirjev tekstilne tehnologije ter profesorjev športne vzgoje (Območna služba Sevnica 2009).

6.3 Štipendiranje in pripravništvo

Na regionalni ravni se mlade k izobraževanju spodbuja s pomočjo državnih, Zoisovih in kadrovskih štipendij. Leta 2008 je bilo podeljenih 1800 državnih, 430 Zoisovih in 267 kadrovskih (Statistični urad RS). Posebno obliko kadrovskih štipendij v posavskih občinah spodbuja posavska štipendijska shema. Gre za sistem štipendiranja, v katerem sodelujejo trije akterji: Regionalna razvojna agencija Posavje, posavske občine in podjetja, ki iščejo ustrezne kadre. Štipendije so namenjene predvsem mladim na področju terciarnega izobraževanja. V spodnji razpredelnici (glej Tabela 6.7) se nahajajo podatki o številu vključenosti podjetij v štipendiranje posavskih študentov in dijakov ter številu podeljenih štipendij. Od šolskega oz. študijskega leta 2003/04 pa do 2007/08 se je povečalo število podjetij in podeljenih štipendij, kar se sprva zdi pozitiven pokazatelj na področju investiranja v mlade kadre. Kljub temu pa je število štipendij glede na vsakoletno povečanje vpisa na terciarno izobraževanje še vedno dokaj nizko.

Tabela 6.7: Posavska štipendijska shema med šolskim letom 2003/04 in 2007/08

Šolsko leto	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
Število vključenih podjetij	11	16	20	27	36
Število podeljenih štipendij	27	35	46	70	84

Vir: Regionalna razvojna agencija Posavje (2010).

Tabela 6.8: Število prijavljenih prostih delovnih mest po delavcih in pripravnikih v OS Sevnica v obdobju od leta 2000 do 2009

Št. prostih delovnih mest	Leto									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Za delavce	4564	4415	4142	4807	5045	5945	5971	5929	5816	4037
Za pripravnike	156	98	98	48	79	95	194	85	0	0
skupaj	4720	4513	4240	4855	5124	6040	6075	6014	5816	4037
% delovnih mest za določen čas	75,7	80,9	80,5	80,1	78,6	77,1	75,9	76,8	78	79,2

Vir. OS Sevnica (2009).

Število prostih delovnih mest je v regiji močno narastlo med letoma 2004 in 2005 (glej Tabelo 6.8). Močan padec pa beležimo leta 2009. Velik problem za mlade iskalce zaposlitve predstavljajo, razpisana delovna mesta za pripravnike. V Posavju podjetja v letu 2008 in 2009 niso razpisala niti enega tovrstnega delovnega mesta. Mladim preostane le, da iščejo pripravništvo izven domače regije. Poleg malega števila razpisanih pripravniških mest se stopnja zaposlenih za določen delovni čas viša. Tisti, ki imajo sklenjeno tovrstno delovno razmerje, so na delovnem mestu soočeni z neprestanim strahom pred odpustitvijo, prav tako pa je njihova socialna zaščita relativno nizka. Primerjava števila razpisanih delovnih mest nam razkrije, da je bilo leta 2009 razpisanih manj delovnih mest kot leta 2000. Sunkovit padec beležimo leta 2008 na 2009. Zaradi povsem spremenjenih gospodarskih razmer je število upadlo za slabih 1800 mest.

6.4 Povpraševanje po delu v Posavju

V letu 2009 je povpraševanju po delu močno upadlo. Najmočneje v Upravni enoti Krško (za 33,6 %), v brežiški za 32,5 % in sevniški za 20,6 %. Tako kot v prejšnjih letih so bile tudi v letu 2009 zaposlitvene možnosti glede na potrebe v regiji pod slovenskim povprečjem, to je znašalo za 6 potreb več. V povprečju je bilo v regiji samo 10 potreb na 100 iskalcev zaposlitve. Leta 2008 jih je bilo 19, leta 2007 18, leta 2006 pa 16 potreb. Število delavcev je v letu 2009 glede na predhodno upadlo za 30,6 % (Območna služba Sevnica 2009).

Podatek za leto 2009 kaže, da se je v evidenco brezposelnih oseb na novo vpisalo 4056 brezposelnih, kar je 1455 oseb več kot leta 2008, in je najvišji podatek po letu 2003, medtem ko je zaposlitev našlo 1678 delavcev (Območna služba Sevnica 2009). Med njimi je bilo 230 mladih oseb, ki so našle svojo prvo zaposlitev (Območna služba Sevnica 2009).

6.5 Vključenost mladih v Posavju v program aktivne politike zaposlovanja

Tabela 6.9: Vključitev brezposelnih oseb v ukrepe aktivne politike zaposlovanja (APZ) v letu 2009 v Območni službi Sevnica po starosti

UKREP/AKTIVNOST/PODAKTIVNOST	Leta starosti					
	do 18	18 do 25	25 do 30	30 do 40	40 do 50	50 in več
SKUPAJ UKREP 1-4	4	376	509	575	330	144
UKREP 1: SVETOVANJE IN POMOČ PRI ISKANJU ZAPOSLOTITVE						
Pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve	1	69	51	58	76	19
UŽU (Usposabljanje za življenjsko uspešnost)	-	-	-	1	3	-
Klubi za iskanje zaposlitve	-	7	17	9	6	-
SKUPAJ UKREP 1	1	76	68	68	85	19
UKREP 2: USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE						
Programi institucionalnega usposabljanja	-	55	89	112	56	23
Potrjevanje nacionalne poklicne kvalifikacije	-	2	1	7	3	-
Delovni preizkus	1	35	44	29	20	6
Usposabljanje na delovnem mestu za leto 2008	-	35	37	33	10	7
Usposabljanje na delovnem mestu 2009/2010	1	38	48	56	25	4
Usposabljanje na delovnem mestu 2009/2011	-	7	7	3	-	-
Formalno izobraževanje	-	29	22	25	8	-
PUM (Projektno učenje za mlajše odrasle)	-	3	-	-	-	-
SKUPAJ UKREP 2	2	204	248	265	122	40
UKREP 3: SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN SAMOZAPOSLOVANJA						
Pomoč pri samozaposlitvi	-	17	62	86	38	13
Subvencije za samozaposlitev	-	9	39	48	20	6
Spodbujanje novega zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb - prejemnikov državne socialne pomoči	-	-	1	-	-	-
Spodbujanje zaposlovanja dolgoročno brezposelnih oseb - prejemnikov državne socialne pomoči za leto 2008	-	-	-	-	-	1
Spodbujanje zaposlovanja mladih brezposelnih oseb	-	-	1	-	-	-
Zaposli.me	1	58	26	20	14	33
Spodbujanje zaposlovanja za krajši delovni čas	-	9	23	34	15	2
SKUPAJ UKREP 3	1	93	152	188	87	55
UKREP 4: PROGRAMI ZA POVEČANJE SOCIALNE VKLJUČENOSTI						
Javna dela	-	3	38	41	29	25
Subvencije zaposlitev pri izvajanju pomoči na domu ter osebne asistencije	-	-	1	8	6	4
Spodbujanje zaposlovanja dolgoročno brezposelnih oseb 2009/2010	-	-	2	5	1	1
SKUPAJ UKREP 4	-	3	41	54	36	30

Vir: Območna služba Sevnica (2009).

Območna služba Sevnica mladim iskalcem zaposlitve zagotavlja več možnosti, ki pripomorejo k hitrejši pridobitvi službe (glej Tabela 6.9). Tako se brezposelni mladi v Posavju vključujejo v mnoge programe aktivne politike zaposlovanja. Največ mladih, starih med 18 in 25 let, se je v letu 2009 zateklo k pomoči pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve. Teh je bilo 69. Skupno (kar 204) se jih dodatno usposablja in izobražuje. Največ se jih v sklopu tega ukrepa vključi v programe institucionalnega usposabljanja. Enako velja za

mlade iskalce dela, stare od 25 do 30 let. Tudi ti se v največji meri zatekajo k ukrepom usposabljanja in izobraževanja in znotraj njih k programom usposabljanja in izobraževanja. Na drugem mestu so ukrepi za spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja. Znotraj ukrepov pa se stari med 25 in 30 let v največjem številu vključujejo v program pomoč pri samozaposlitvi.

Po lanskoletnih podatkih je bilo največ mladih vključenih v program aktivne politike zaposlovanja v starostni skupini od 25 do 30 let.

6.6 Analiza anketnega vprašalnika

V sklopu svojega raziskovalnega dela sem želela izvedeti, kakšno je mnenje naključno izbranih posavskih študentov glede brezposelnosti mladih v domači regiji. Anketirala sem 46 študentov, ki študirajo izven regije – v veliki večini na ljubljanski in mariborski univerzi. V anonimni anketi sem jim zastavila devet vprašanj. Med slednjimi me je zanimalo:

- Ali namerava anketirani po končanem študiju iskati zaposlitev v Posavju? Če ne, zakaj ne?
- Kakšne so po njegovem mnenju zaposlitvene možnosti mladih v Posavju? Pri temu vprašanju je imel vprašani na razpolago rangirno lestvico od 1 do 10, pri čemer 1 pomeni, da so zaposlitvene možnosti slabe, 10 pa odlične.
- Ali ima anketirani prijatelja oziroma znanca iz Posavja (starega do 26 let), ki je po koncu šolanja postal brezposeln za najmanj pol leta?
- Kaj bi bilo potrebno narediti, da bi bilo med mladimi manj brezposelnosti? Pri tem vprašanju sem anketirancem ponudila štiri možne odgovore: uvesti zakon o malem delu in tako omejiti študentsko delo; delodajalce spodbujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela; zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov in drugo.

Izsledki ankete pa so prinesli naslednje rezultate:

Posavski študentje, ki so izpolnili anketo, so bili v povprečju stari 23,3 leta. Ta podatek priča, da so večinoma odgovarjali študentje višjih letnikov, ki naj bi že imeli okvirno zastavljene cilje glede svoje prihodnosti. Od tega jih je bilo 16 (34,8 %) moškega in 30 (65,2 %) ženskega spola. Na naravoslovne fakultete jih je bilo vpisanih 19 (41,3 %), na družboslovne pa 27 (58,7 %). Po končanem študiju jih ima namen v Posavju iskati zaposlitev 39,1 %. 28,3 % jih je na

vprašanje odgovorilo negativno. Velik odstotek, kar 32,6 % vseh vprašanih (glede na to, da so odgovarjali že starejši študentje), jih še ne ve, ali nameravajo zaposlitev iskati v domačem okolju. Tisti, ki ne nameravajo ostati v domači regiji, so kot razlog navedli: ni veliko možnosti za zaposlitev, plačilo za delo je slabo, možnosti v Ljubljani so večje, nekateri so že dogovorjeni za delo drugje ali pa aktivno delajo v Ljubljani preko študentskih servisov, ker v Posavju ne vidijo perspektive.

Z oceno od 1 do 10 so ocenjevali zaposlitvene možnosti mladih v Posavju. Ocenili so jih precej črnogledno, saj so jim namenili oceno 4,4.

Pri vprašanju Kaj meniš, bi bilo potrebno narediti, da bi bilo med mladimi manj brezposelnosti se jih je največ (52,1 %) odločilo za odgovor, da bi bilo delodajalce potrebno spodbujati s subvencijami za zaposlitev. Za odgovor, da bi bilo potrebno zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov, se je odločilo 34,8 %, zakon o malem delu in takojšnji omejitvi študentskega dela pa bi podprlo le 8,7 % vprašanih. Eden izmed anketirancev je hkrati sprejel vse tri ponujene ukrepe (2,2 %), eden pa je izrazil lastno mnenje – omogočil bi nova delovna mesta in zmanjšal kriterije pri zaposlovanju mladih.

Kar 67,4 % vprašanih ima prijatelja oziroma znanca iz Posavja, starega manj kot 26 let, ki je po koncu šolanja postal brezposeln za pol leta oz. več.

Glede opredelitve, ali bi po končanem študiju v Posavju našel primerno zaposlitev, jih je natanko 50 % odgovorilo z da in enak % z ne, kljub ocenitvi, da so zaposlitvene možnosti v regiji na splošno slabe (ocena 4,4).

Če primerjamo študente družboslovja in naravoslovja, ugotovimo, da namerava 29,7 % družboslovcev službo poiskati v Posavju, % naravoslovcev pa znaša 52,6 %. 33,3 % družboslovcev še ne ve, ali bo zaposlitev iskalo doma, 37 % pa jih takega namena nima. Med naravoslovci je takšnih, ki ne želijo ostati v Posavju, 15,8 %, neodločenih pa 31,6 %. Družboslovci imajo tudi slabšo oceno o zaposlitvenih možnostih v Posavju. Njihova povprečna ocena je 4,0, povprečna ocena naravoslovcev pa 4,9.

Na odgovor, ali bi v Posavju po koncu študija našel primerno zaposlitev je z »da« odgovorilo le 37,0 % družboslovcev in 68,4 % naravoslovcev.

7 UGOTOVITVE IN SKLEPNE BESEDE

V diplomskem delu z naslovom Brezposelnost mladih v Spodnjeposavski regiji sem želela izpostaviti problematičnost vključevanja mladih na trg zaposlovanja. Pred začetkom sem si zastavila tri hipoteze.

Prvo hipotezo, Posledice gospodarske krize imajo v Spodnjeposavski regiji vpliv na povečanje brezposelnosti mladih na trgu dela, lahko sprejmem. Preverila sem jo z analizo statističnih podatkov, ki sem jih v največji meri dobila na Območni službi Sevnica. Največji padec produktivnosti, kljub temu da se je svetovna kriza začela že leta 2007, beležimo v lanskem letu. Podatki Območne službe Sevnica pa kažejo, da se je sicer zaposlovanje mladih stopnjevalo vse do leta 2008, v letu 2009 pa so se razmere poslabšale. To je razvidno iz Grafa 6.2, ki nam nazorno kaže sliko dviga brezposelnosti mladih v letu 2009 v Spodnjeposavski regiji. Omenjeno predpostavko mi je v intervjuju potrdila tudi ga. Saša Mohorko, zaposlena na Območni službi ZRSZ v Sevnici in kot razlog dviga brezposelnosti v letu 2009 izpostavila gospodarsko krizo. Povpraševanje po delovnih mestih je v tem letu upadlo za 1800 (glej Tabelo 6.8), precej manjše število razpisanih prostih delovnih mest beležimo na vseh treh občinskih uradih za delo (glej Tabelo G.1, v prilogi G). Grafični prikaz brezposelnosti mladih v Posavju, starih do 26 let, pa kaže na dvig te kategorije prebivalcev. To je razvidno iz Grafov 6.4 in 6.5, ki se nahajata v šestem delu diplomskega dela. Že v letu 2008 in prav tako 2009 ni bilo v celi regiji, ki obsega tri občine, razpisanega niti enega delovnega mesta za pripravnika (glej Tabelo 6.9).

Druga hipoteza se je glasila: V Spodnjeposavski regiji se povečuje vpis na terciarno izobraževanje. Z naraščanjem števila diplomantov se manjša njihova zaposljivost in povečuje brezposelnost na družboslovnih področjih. Hipotezo sem preverila s primerjavo letnega poročila Območne službe Sevnica za leto 2009, gradiva za leto 2006 o mladih in njihovih zaposlitvenih možnostih v Posavju ter podatkov SURSA o diplomantih terciarnega izobraževanja po statističnih regijah. Podatki kažejo na porast vpisa na terciarno stopnjo izobraževalnega procesa (glej Tabelo 6.4). Kljub temu da povprečje znaša malo manj od slovenskega povprečja (glej Tabelo 6.6), se je od leta 2000 do 2008 % vpisanih povečal za kar 33,5 % (glej Tabelo 6.5). Analiza zaposljivosti ljudi s končano VI. in VII. stopnjo razkriva, da je povpraševanje delodajalcev po tovrstno izobraženem kadru mnogo manjše od števila diplomantov. Posledica tega je rast njihove brezposelnosti (glej Tabelo 6.3). Primerjava slabo zaposljivih poklicev med letoma 2006 in po podatkih letnega poročila Območne službe

Sevnica za leto 2009 in gradiva za leto 2006 o mladih in njihovih zaposlitvenih možnostih v Posavju pa kaže, da imajo v večji meri težave ljudje z družboslovnega področja. Poklic s področja terciarnega izobraževanja, ki je v Posavju najmanj zaželen, je ekonomist. Drugo zastavljeno hipotezo lahko potrdim.

Tretjo predpostavko sem analizirala s pomočjo izdelanega anketnega vprašalnika (glej Prilogo E) v zadnjem delu šestega sklopa diplomskega dela in se glasi: Študentje v posavski regiji, ki študirajo izven matične regije, so pesimistični glede iskanja delovnega mesta v Posavju. Anketirala sem posavske študente, ki študirajo izven domače regije. Od vseh vprašanih jih namerava delo v Posavju poiskati 39,1 %. Od tega jih je odločenih slabih 30 % družboslovcev in slabih 53 % naravoslovcev. Splošna ocena o zaposlitvenih možnostih v domači regiji je slaba (znaša 4,4), pri čemer so družboslovci bolj pesimistični od naravoslovcev. Navedeno hipotezo na podlagi ugotovitev potrjujem.

Že leta 2000 je v raziskavi Socialna ranljivost mladih kar 76,9 % vprašanih osnovnošolcev, klub temu da imajo še kar nekaj let do vstopa na trg dela, označilo dejstvo, da se jim zdi bojazen, da se ne bodo mogli zaposliti, zelo oz. srednje velik problem (Ule in drugi 2000, 97). Majhno število pripravništev, nižanje povpraševanja po delavcih in večanje pogodb o zaposlitvi za določen delovnih čas nam razkrijejo, da je trenutna situacija v Spodnjeposavski regiji glede zaposlovanja mladih slaba. Tisti, ki dela ne najdejo ali ostanejo brez, imajo v Posavju na voljo sicer kar precej možnosti, da si naberejo novih znanj, se seznanijo s pomembnimi informacijami o iskanju zaposlitve in v določenem primeru (samozaposlovanje) pridobijo subvencijo. Vse to jim omogoča aktivna politika zaposlovanja. Po besedah ga. Saše Mohorko »se mladi v Posavju kar precej vključujejo v ukrepe aktivne politike zaposlovanja. Vključujejo se lahko v vse ukrepe, ki jih izvaja zavod, v katere se dejansko vključijo, pa se skupaj dogovorita brezposelna oseba in svetovalac zaposlitve, in to opredelita v zaposlitvenem načrtu«. Prav tako je delež mladih, vključenih v ukrepe aktivne politike zaposlovanja višji od državnega povprečja (intervju z ga. Mohorko). Vendar pa kljub pozitivnim ukrepov ne moremo trditi, da programi v zadostni meri preprečujejo mladinsko brezposelnost. Spremembe so vsekakor potrebne. Trg dela v Posavju je nasičen s posamezniki z določenih strokovnih področij, po drugi strani je delež neizobraženih ljudi s končano I. in II. stopnjo še vedno največji v primerjavi z ostalimi stopnjami izobrazbe. Podatki kažejo na izrazito neuskkljenost med številom določenih poklicev, številom posameznikov z določeno stopnjo izobrazbe in potrebami trga. Kadrovske štipendije, ki so na voljo šolajoči se mladini, so večinoma namenjene za terciarno izobraževanje. Glede na to, da v Posavju primanjkuje

ljudi določene poklicne stroke (natakar, kuhar, pek, zobozdravstveni tehnik, gostinski, zdravstveni tehnik), bi bilo pametno kadrovske štipendije razširiti na ljudi tovrstnih strok.

Nedvomno pa bo čim hitreje potrebno sprejeti določene ukrepe, a ne samo na lokalni ravni, saj brezposelnost mladih ni le problem določene regije. Gre za mednarodno razširjen problem današnjega časa, ki se širi z nezadržno hitrostjo, zato ga je potrebno čim hitreje zajezi.

8 LITERATURA

- Eurostat. Dostopno prek:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/> (24. avgust 2010).
- Hlača, Irena. 1995. Brezposelnost in njen vpliv na družino in šoloobvezne otroke. *Vzgoja in izobraževanje* 26 (2): 26–27.
- Index Mundi. 2010. *Slovenia Unemployment rate*. Dostopno prek:
http://www.indexmundi.com/slovenia/unemployment_rate.html (10. avgust 2010).
- Kogoj, Matej. 2007. *Zakon o delovnih razmerjih*. Kamnik: Koma.
- Malačič, Janez, Zvone Vodovnik, Bogomir Kovač in Milena Bevc, ur. 1995. *Ekonomski vidiki kadrovske dejavnosti*. Ljubljana: Zveza društev za kadrovske dejavnost.
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. 2006. *Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja 2007–2013*. Dostopno prek:
http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/apz_2007_2013.pdf (10. avgust 2010).
- 2009. *Ukrepi države za zaposlovanje ter transferji in subvencije posameznikom in družinam*. Dostopno prek:
http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/Protikrizni_ukrepi/Ukrepi_za_bla_zitev_krize/Ukrepi_drzave_za_zaposlovanje_in_transferji_ter_subvencije_posameznikom_in_druzinam.pdf (10. avgust 2010).
- 2010. *Objavljen javni poziv za državne in Zoisove štipendije za šolsko/študijsko leto 2010/2011*. Dostopno prek: <http://www.mddsz.gov.si/si/splosno/cns/novica/articla/1939/6393/fd3e3db79c/> (10. avgust 2010).

- Mohorko, Saša. 2010. Intervju z avtorico. Brestanica, 22. avgust.
- Multimedijski portal RTV Slovenija. 2010. *Četrtnina vseh brezposelnih mladih*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/cetrtnina-vseh-brezposelnih-mladih/91171> (10. avgust 2010).
- Rapuš Pavel, Jana. 2005. *Delo je luksuz – mladi o izkušnjah brezposelnosti*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Regionalna razvojna agencija Posavje. 2010. *Posavska štipendijska shema*. Dostopno prek: <http://www.rra-posavje.si/index.php?lg=0&mf=4&mc=50&pg=57> (8. avgust 2010).
- *Regionalni razvojni program regije Posavje 2007-2013*. Dostopno prek: <http://www.rra-posavje.si/index.php?lg=0&vt&mf=4&mc=81&pg=188> (10. avgust 2010).
- Samuelson, Paul A. in William D. Nordhaus. 2002. *Ekonomija - šestnajsta izdaja*. Ljubljana: GV založba.
- STA. 2009. *V programih aktivne politike zaposlovanja leta 2010 več kot 78.000 ljudi*. Dostopno prek: <http://kr-og.sta.si/2009/12/v-programih-aktivne-politike-zaposlovanja-leta-2010-vec-kot-78-000-ljudi/> (10. avgust 2010).
- Vertot, Nelka. 2010. *Mednarodni dan mladih 2010*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3316 (12. avgust 2010).
- Statistični urad RS. 2009. *Slovenske regije v številkah za leta 2005, 2006, 2007, 2008, 2009*. Dostopno prek: http://www.stat.si/publikacije/pub_regije.asp (15. avgust 2010).

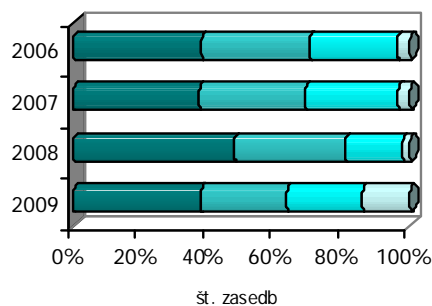
- 2010a. *Aktivno prebivalstvo, Slovenija, maj 2010 – končni podatki*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3282 (12. avgust 2010).
- 2010b. *Diplomanti terciarnega izobraževanja po statistični regiji stalnega prebivališča, Slovenija*. Dostopno prek: http://www.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0955406S&ti=Diplomanti+terciarnega+izobra%9Eevanja+po+statisti%8ni+regiji+stalnega+prebivali%9A%E8e%2C+Slovenija&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/08_terciarno_izobraz/02_09554_diplomanti_splosno/&lang=2 (10. avgust 2010).
- 2010c. *Statistične informacije 2007- Izobraževanje 37*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/doc/statinf/09-si-036-0701.pdf> (20. avgust 2010).
- 2010č. *Študenti terciarnega izobraževanja po statistični regiji stalnega bivališča*. Dostopno prek: http://www.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0955005S&ti=%8Atudenti+terciarnega+izobra%9Eevanja+po+statisti%8ni+regiji+stalnega+bivali%9A%E8a%2C+vrsti+programa%2C+na%8inu+%9Atudija+in+spolu%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/08_terciarno_izobraz/01_09550_vpisani_splosno/&lang=2 (16. avgust).
- Svetlik, Ivan. 1985. *Brezposelnost in zaposlovanje*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- 2001. *Strategija gospodarskega razvoja Slovenije socialni razvoj in razvoj človeškega dejavnika*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Tanja Vilič-Klenovšek, Sonja Klemenčič in Samo Hribar, ur. 1993. *Izobraževanje in trg dela*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Trbanc, Martina in Dorotea Verša. 2002. Zaposlovanje mladih. V *Politika zaposlovanja*, ur. Ivan Svetlik, 338–368. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 2005. *Zaposlovanje in brezposelnost mladih*. Dostopno prek: <http://www.guidance-europe.org/country/SLOVENIA/KARIERA/karieraa/zaposlovanjetrbanc> (12. avgust 2010).

- TV Slovenija, 1. program. 2010. *Odmevi*. Ljubljana, 12. avgust.

- Ule, Mirjana. 2000. *Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

- Zaletel, Aleš. 2006. *Kako uspešno iskati zaposlitev?* Ljubljana: Moje delo d.o.o.

- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. *Območna služba Sevnica*. 2006. *Mladi in njihove zaposlitvene možnosti v Posavju*. Dostopno prek: http://www.os-podbocje.si/Mladi_in_zaposlitvene.pdf (13. avgust 2010).
  - 2009. Območna služba Sevnica. *Poročilo za leto 2009*. Interni podatki (3. avgust 2010).
  - 2010a. Območna služba Sevnica. *Brezposelnost v Območnih službah v Posavju*. Interni podatki (3. avgust)
  - 2010b. *Možnosti za vključitev v ukrepe APZ v letu 2010 za delodajalce*. Dostopno prek: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:aC198kSBB-wJ:www.gzs.si/pripone/27213/Predstavitev%2520APZ%2520za%2520delodajalce%25202010%252019%2520%2520april%25202010%2520%282%29.ppt+Mo%2520BEnosti+za+vklju%2520C4%28Ditev+v+ukrepe+APZ+v+letu+2010+za+delodajalce.&cd=2&hl=sl&ct=clnk&gl=si&client=firefox-a> (20. avgust 2010).

9 PRILOGE

PRILOGA A: Število zasedenih prijavljenih prostih delovnih mest v Območni službi Sevnica v obdobju od leta 2006 do 2009 glede na izobrazbo zaposlenih

	2009	2008	2007	2006
VI., VII. st.	396	82	109	127
V. st.	639	682	914	949
III. IV. st.	727	1.318	1.048	1.149
I. II. st.	1.070	1.911	1.237	1.376

Vir: Območna služba Sevnica (2009).

PRILOGA B: Posamezne kategorije brezposelnih v številkah, od leta 2000 do 2009

Tabela B.1: Urad za delo Brežice

Leto (december)	Št. reg. brezposelnih oseb	Deleži posameznih kategorij v letih od 1991 do decem. 1997				
		Stari do 26 let	Iščejo prvo zapos.	Ženske	Presežki	Stari nad 40 let
2000	1.537	323	231	679	453	816
2001	1.624	286	260	684	409	849
2002	1.460	332	260	779	269	706
2003	1.507	279	277	835	319	744
2004	1.241	242	278	701	263	596
2005	1.225	235	260	683	247	573
2006	1.082	167	181	615	430	581
2007	947	127	150	502	210	541
2008	940	116	116	460	213	537
2009	1.305	188	187	601	330	683

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela B.2: Urad za delo Krško

Leto (december)	Štev. reg. brezposelnih oseb	Deleži posameznih kategorij v letih od 1991 do decem. 1997				
		Stari do 26 let	Iščejo prvo zapos.	Ženske	Presežki	Stari nad 40 let
2000	2.001	567	461	963	461	860
2001	1.887	506	450	912	478	877
2002	1.901	460	449	986	394	868
2003	1.821	417	483	1002	390	863
2004	1.477	356	402	785	282	686
2005	1.543	342	372	892	351	714
2006	1.304	204	257	725	347	715
2007	1.222	196	222	667	322	710
2008	1.179	160	161	584	309	587
2009	1.574	244	244	762	436	835

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela B.3: Urad za delo Sevnica

Leto (december)	Štev. reg. brezposelnih oseb	Deleži posameznih kategorij v letih od 1991 do decem. 1997				
		Stari do 26 let	Iščejo prvo zapos.	Ženske	Presežki	Stari nad 40 let
2000	907	217	149	467	288	492
2001	1.016	264	183	553	285	509
2002	997	262	190	556	225	450
2003	1.069	268	237	627	321	529
2004	817	190	165	475	250	421
2005	870	167	140	543	246	459
2006	680	118	109	433	191	372
2007	604	105	95	358	134	347
2008	577	97	103	332	114	333
2009	951	129	129	525	331	545

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela B.4: Območna služba Sevnica

Leto (december)	Štev. reg. brezposelnih oseb	Deleži posameznih kategorij v letih od 1991 do decem. 1997				
		Stari do 26 let	Iščejo prvo zapos.	Ženske	Presežki	Stari nad 40 let
2000	4.445	1107	841	2109	1202	2168
2001	4.527	1056	893	2149	1172	2235
2002	4.358	1054	899	2321	888	2024
2003	4.397	964	997	2464	1030	2136
2004	3.535	788	845	1961	795	1703
2005	3.638	744	772	2118	844	1746
2006	3.066	489	547	1773	787	1668
2007	2.773	427	467	1527	666	1598
2008	2.696	373	380	1376	636	1561
2009	3.830	561	560	1888	1097	2063

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

PRILOGA C: Posamezne kategorije brezposelnih v %, od leta 2000 do 2009

Tabela C.1: Urad za delo Brežice

Leto (december)	Št. reg. brezposelnih oseb	Deleži posameznih kategorij				
		Stari do 26 let	Iščejo prvo zapos.	Ženske	Presežki	Stari nad 40 let
2000	1.537	21	15	44,2	29,5	53,1
2001	1.524	18,8	17,1	44,9	26,8	55,7
2002	1.460	22,7	17,8	53,4	18,4	48,3
2003	1.507	18,5	18,4	55,4	21,2	49,4
2004	1.241	19,5	22,4	56,5	21,2	48
2005	1.225	19,2	21,2	55,8	20,2	46,8
2006	1.082	15,4	16,7	56,8	23	53,7
2007	947	13,4	15,8	53	22,2	57,2
2008	940	12,3	12,3	48,9	22,7	57,2
2009	1.305	14,4	14,3	46,1	25,3	52,3

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela C.2: Urad za delo Krško

Leto (december)	Štev. reg. brezposelnih oseb	Deleži posameznih kategorij				
		Stari do 26 let	Iščejo prvo zapos.	Ženske	Presežki	Stari nad 40 let
2000	2.001	28,3	23	48,1	23	43,0
2001	1.887	26,8	23,8	48,3	25,3	46,5
2002	1.901	24,2	23,6	51,9	20,7	45,7
2003	1.821	22,9	26,5	55	21,4	47,4
2004	1.477	24,1	27,2	53,1	19,1	46,4
2005	1.543	22,2	24,1	57,8	22,7	46,3
2006	1.304	15,6	19,7	55,6	26,6	54,8
2007	1.222	16	18,2	54,6	26,4	58,1
2008	1.179	13,6	13,7	49,5	26,2	58,6
2009	1.574	15,5	15,5	48,4	27,7	53,1

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela C.3: Urad za delo Sevnica

Leto (december)	Štev. reg. brezposelnih oseb	Deleži posameznih kategorij				
		Stari do 26 let	Iščejo prvo zapos.	Ženske	Presežki	Stari nad 40 let
2000	907	23,9	16,4	51,5	31,8	54,2
2001	1.016	26	18	54,4	28,1	50,1
2002	997	26,3	19,1	55,8	22,6	45,2
2003	1.069	25,1	22,1	58,7	30	49,5
2004	817	23,3	20,2	58,1	30,6	51,6
2005	870	19,2	16,1	62,4	28,3	52,8
2006	680	17,4	16	63,7	28,1	54,7
2007	604	17,4	15,7	59,3	22,2	57,5
2008	577	16,8	17,9	57,5	19,8	57,7
2009	951	13,6	13,6	55,2	34,8	57,3

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela C.4: Območna služba Sevnica

Leto (december)	Štev. reg. brezposelnih oseb	Deleži posameznih kategorij				
		Stari do 26 let	Iščejo prvo zapos.	Ženske	Presežki	Stari nad 40 let
2000	4.445	24,9	18,9	47,4	27	48,8
2001	4.427	23,9	20,2	48,5	26,5	50,5
2002	4.358	24,2	20,6	53,3	20,4	46,5
2003	4.397	21,9	22,7	56	23,4	48,6
2004	3.535	22,3	23,9	55,5	22,5	48,2
2005	3.638	20,5	21,2	58,2	23,2	48
2006	3.066	15,9	17,8	57,8	25,7	54,4
2007	2.773	15,4	16,8	55,1	24	57,6
2008	2.696	13,8	14,1	51	23,6	57,2
2009	3.830	14,6	14,6	49,3	28,6	53,8

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

PRILOGA Č: Brezposelni po stopnji izobrazbe od 2000 do 2009, posamezne kategorije v številkah

Tabela Č.1: Urad za delo Brežice

Leto (december)	Skupaj	Stopnje strokovne izobrazbe				
		I in II	III in IV	V	VI	VII
2000	1.537	712	464	318	19	24
2001	1.524	717	469	301	19	18
2002	1.460	591	483	331	19	36
2003	1.507	607	480	336	33	51
2004	1.241	485	386	280	31	59
2005	1.225	472	370	295	37	51
2006	1.082	433	318	256	31	44
2007	947	405	258	197	27	60
2008	940	390	270	196	36	48
2009	1.305	520	348	301	50	86

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela Č.2: Urad za delo Krško

Leto (december)	Skupaj	Stopnje strokovne izobrazbe				
		I in II	III in IV	V	VI	VII
2000	2.001	1.048	562	334	36	21
2001	1.887	989	530	307	32	29
2002	1.901	971	553	321	22	34
2003	1.821	908	478	360	29	46
2004	1.477	716	364	308	28	61
2005	1.543	763	363	319	32	66
2006	1.304	591	348	277	32	56
2007	1.222	594	310	231	33	54
2008	1.179	584	304	199	34	58
2009	1.574	703	401	345	41	84

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela Č.3: Urad za delo Sevnica

Leto (december)	Skupaj	Stopnje strokovne izobrazbe				
		I in II	III in IV	V	VI	VII
2000	907	480	232	183	10	2
2001	1.016	514	270	205	11	16
2002	997	479	270	216	12	20
2003	1.069	514	268	237	14	36
2004	817	359	205	208	11	34
2005	870	365	232	225	17	31
2006	680	258	182	187	15	38
2007	604	241	147	167	15	34
2008	577	249	141	148	10	29
2009	951	429	238	211	17	56

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela Č.4: Območna služba Sevnica

Leto (december)	Skupaj	Stopnje strokovne izobrazbe				
		I in II	III in IV	V	VI	VII
2000	4.445	2.240	1.258	835	65	47
2001	4.427	2.220	1.269	813	62	63
2002	4.358	2.041	1.306	868	53	90
2003	4.843	2.029	1.226	933	76	133
2004	4.688	1.560	955	796	70	154
2005	4.425	1.600	965	839	86	148
2006	3.066	1.282	848	720	78	138
2007	2.773	1.240	715	595	75	148
2008	2.696	1.223	715	543	80	135
2009	3.830	1.652	987	857	108	226

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

PRILOGA D: Brezposelni po stopnji izobrazbe od 2000 do 2009, posamezne kategorije v %

Tabela D.1: Urad za delo Brežice

Leto (december)	Skupaj	Stopnje strokovne izobrazbe (v %)				
		I in II	III in IV	V	VI	VII
2000	1.537	46,3	30,2	20,7	1,2	1,6
2001	1.524	47,0	30,8	19,8	1,2	1,2
2002	1.460	40,5	33,1	22,7	1,3	2,5
2003	1.507	40,3	31,9	22,3	2,2	3,4
2004	1.241	39,1	31,1	22,6	2,5	4,8
2005	1.225	38,5	30,2	24,1	3,0	4,2
2006	1.082	40,0	29,4	23,7	2,9	4,1
2007	947	42,8	27,2	20,8	2,9	6,3
2008	940	41,5	28,7	20,9	3,8	5,1
2009	1.305	39,8	26,7	23,1	3,8	6,6

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela D.2: Urad za delo Krško

Leto (december)	Skupaj	Stopnje strokovne izobrazbe (v %)				
		I in II	III in IV	V	VI	VII
2000	2.001	52,4	28,1	16,7	1,8	1,0
2001	1.887	52,4	28,1	16,3	1,7	1,5
2002	1.901	51,1	29,1	16,9	1,2	1,8
2003	1.821	49,9	26,2	19,8	1,6	2,5
2004	1.477	48,5	24,6	20,9	1,9	4,1
2005	1.543	49,4	23,5	20,7	2,1	4,3
2006	1.304	45,3	26,7	21,2	2,5	4,3
2007	1.222	48,6	25,4	18,9	2,7	4,4
2008	1.179	49,5	25,8	16,9	2,9	4,9
2009	1.574	44,7	25,5	21,9	2,6	5,3

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela D.3: Urad za delo Sevnica

Leto (december)	Skupaj	Stopnje strokovne izobrazbe (v %)				
		I in II	III in IV	V	VI	VII
2000	907	52,9	25,6	20,2	1,1	0,2
2001	1.016	50,6	26,6	20,2	1,1	1,6
2002	997	48,0	27,1	21,7	1,2	2,0
2003	1.069	48,1	25,1	22,2	1,3	3,4
2004	817	43,9	25,1	25,5	1,3	4,2
2005	870	42,0	26,7	25,9	2,0	3,6
2006	680	37,9	26,8	27,5	2,2	5,6
2007	604	39,9	24,3	27,6	2,5	5,6
2008	577	43,2	24,4	25,6	1,7	5,0
2009	951	45,1	25,0	22,2	1,8	5,9

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

Tabela D.4: Območna služba Sevnica

Leto (december)	Skupaj	Stopnje strokovne izobrazbe (v %)				
		I in II	III in IV	V	VI	VII
2000	4.445	50,4	28,3	18,8	1,5	1,1
2001	4.427	50,1	28,7	18,4	1,4	1,4
2002	4.358	46,8	30,0	19,9	1,2	2,1
2003	4.397	46,1	27,9	21,2	1,7	3,0
2004	3.535	44,1	27,0	22,5	2,0	4,4
2005	3.638	44,0	26,5	23,1	2,4	4,1
2006	3.066	41,8	27,7	23,5	2,5	4,5
2007	2.773	44,7	25,8	21,5	2,7	5,3
2008	2.696	45,4	26,5	20,1	3,0	5,0
2009	3.830	43,1	25,8	22,4	2,8	5,9

Vir: Območna služba Sevnica (2010a).

PRILOGA E: Anketa o miselnosti mladih posavskih študentov o iskanju službe v domačem okolju

Koliko si star(a)?	Spol	Katero vrsto študija obiskuješ?	Ali nameravaš po končanem študiju iskati zaposlitev v Posavju?	Kakšne meniš, da so nasplošno zaposlitvene možnosti mladih v Posavju?	Zakaj ne?	Imaš prijatelja/znanca, doma iz Posavja (starega do 26 let), ki je po koncu šolanja postal brezposeln za najmanj pol leta?	Kaj meniš, bi bilo potrebno narediti, da bi bilo med mladimi manj brezposelnosti?	Ali meniš, da bi po končanem študiju našel sebi primerno zaposlitve v Posavju?
21	ženski	družboslovni	ne	3	ni veliko možnosti za zaposlitev	da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	ne
21	ženski	naravoslovni	ne vem	7		da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
25	moški	naravoslovni	ne	7	prevoz, slabo plačilo	da	Uvesti Zakon o malem delu in tako omejiti študentsko delo;	ne
24	ženski	družboslovni	ne vem	2		ne	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
24	ženski	družboslovni	da	5		ne	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
24	ženski	družboslovni	ne vem	3		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
23	moški	naravoslovni	ne	4	Ker sem že dogovorjen za službo drugje.	ne	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
22	ženski	naravoslovni	da	5		ne	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
24	ženski	družboslovni	ne	6	ker sem aktivna v Ljubljani	ne	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
24	ženski	naravoslovni	ne	4	ker trenutno na mojem področju ni možnosti za zaposlitev, ki bi me zanimala	da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
25	ženski	družboslovni	ne	3	ker so večje možnosti v ljubljani	ne	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	ne
24	ženski	družboslovni	ne vem	5		da	a+b+c	ne

24	ženski	družboslovni	ne vem	3		da	Uvesti Zakon o malem delu in tako omejiti študentsko delo;	da
21	moški	naravoslovni	da	5		ne	Uvesti Zakon o malem delu in tako omejiti študentsko delo;	da
25	moški	družboslovni	da	6		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
23	ženski	družboslovni	ne	3	ne vidim perspektive v Posavju	ne	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
23	ženski	družboslovni	da	4		da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
24	ženski	družboslovni	da	5		ne	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
25	moški	družboslovni	da	5		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
22	ženski	naravoslovni	da	3		da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
21	moški	družboslovni	ne vem	5		ne	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
20	ženski	naravoslovni	da	5		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
25	ženski	naravoslovni	ne vem	3		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
22	moški	družboslovni	ne	3	že imam v LJ	da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
24	ženski	družboslovni	da	4		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
21	ženski	družboslovni	ne	4	Ni dovolj priložnosti	ne	Uvesti Zakon o malem delu in tako omejiti študentsko delo;	ne
25	ženski	družboslovni	ne	3	v ljubljani je več možnosti za zaposlitev; nimam se več namena vrniti domov	ne	omogočiti nova delovna mesta, zmanjšati kriterije	ne
24	ženski	družboslovni	ne vem	3		da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	ne
25	moški	naravoslovni	da	3		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
22	moški	naravoslovni	da	7		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
25	ženski	družboslovni	ne vem	6		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
24	moški	družboslovni	da	4		da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	ne

24	moški	naravoslovni	ne vem	3		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
22	moški	naravoslovni	da	7		ne	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
24	moški	naravoslovni	ne vem	6		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
24	ženski	naravoslovni	ne vem	7		da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
24	ženski	družboslovni	ne vem	3		da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	ne
19	ženski	naravoslovni	da	6		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
24	ženski	družboslovni	da	5		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
24	moški	naravoslovni	da	5		da	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	da
25	ženski	družboslovni	ne	6	ker ne živim več v Posavju	da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
22	moški	naravoslovni	da	2		ne	Zmanjšati vpis na fakultete, katere imajo največ brezposelnih diplomantov;	ne
20	moški	družboslovni	ne vem	4		da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	da
24	ženski	družboslovni	ne	4	ker menim, da imam več možnosti drugje	da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
25	ženski	družboslovni	ne	1	ni služb	da	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne
26	ženski	naravoslovni	ne vem	4		ne	Delodajalce spodujati s subvencijami ob zaposlitvi mladega iskalca dela;	ne

Vir: Lastna raziskava (2010)

PRILOGA F: Intervju z ga. Sašo Mohorko, vodjo službe II na Območni službi Sevnica

(Intervju je potekal preko e-mail pošte, 20.8.2010)

- 1. Kateri so ukrepi aktivne politike zaposlovanja mladih, ki jih izvajate v Spodnjeposavski regiji? Kakšen je odziv mladih v naši regiji glede vključevanja v programe aktivne politike zaposlovanja? Koliko jih je trenutno vključenih v tovrstne programe?**

Razvidno je, da se mladi v Posavju kar precej vključujejo v ukrepe aktivna politike zaposlovanja. Vključujejo se lahko v vse ukrepe, ki jih izvaja zavod, v katere se dejansko vključijo, pa se skupaj dogovorita brezposelna oseba in svetovalec zaposlitve in to opredelita v zaposlitvenem načrtu.

- 2. Kakšna je vključenost v programe aktivne politike zaposlovanja v primerjavi z državnim povprečjem? Ali menite, da se mladi v Spodnjeposavski regiji premalo poslužujejo tovrstni pomoči pri iskanju zaposlitve?**

Delež mladih med vsemi vključenimi v ukrepe APZ je v Posavju višji od državnega povprečja, medtem ko je bil delež mladih med vsemi brezposelnimi vse do konca junija nekoliko nižji od povprečja v državi.

- 3. Kateri so po Vašem mnenju glavni problemi pri zaposlovanju mladih in zaposlovanju nasploh v Spodnjeposavski regiji?**

Glavni problemi so v izobrazbeno-strukturnem neskladju med ponudbo in povpraševanjem, premajhna mobilnost brezposelnih, neizkušenost, nemotiviranost, različne druge ovire brezposelnih pri zaposlovanju (velik delež invalidov, zdravstvene omejitve - predvsem pri starejših).

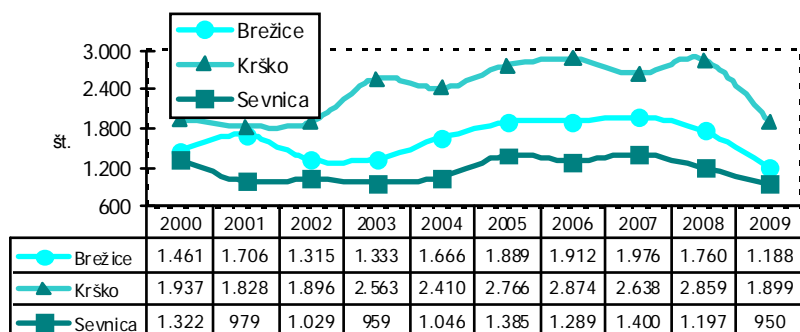
- 4. Ali delodajalci v Spodnjeposavski regiji raje zaposlujejo mlade kadre ali izkušene starejše iskalce zaposlitve? Ali je torej povpraševanje po mladih kadrih v Spodnjeposavski regiji nizko ali ne glede na slovensko povprečje?**

Posavsko povpraševanje delodajalcev se glede zahtevane starosti kandidatov bistveno ne razlikuje od slovenskega.

- 5. Ali je se položaj mladih pri zaposlovanju v Spodnjeposavski regiji v zadnjih letih izboljšuje ali slabša? V kolikšni meri ima nanj vpliv gospodarska kriza?**

Med brezposelnimi v Posavju se je delež mladih zniževal vse do leta 2009, ko je tudi zaradi gospodarske krize in omejenega novega zaposlovanja nekoliko porasel.

PRILOGA G: Prijavljena prosta delovna mesta v OS Sevnica v obdobju od leta 2000 do leta 2009 po upravnih enotah

Vir: Območna služba Sevnica (2009)